

SPOR LİSELERİNDE SPOR PEDAGOJİSİ

ÖĞRETİM SÜREÇLERİ,
ÖĞRENME ORTAMLARI VE
EĞİTİMSEL KAZANIMLAR

Berna ÖZCAN
Kemal ÖNDERÖZ

DUJAR

**SPOR LİSELERİNDE
SPOR PEDAGOJİSİ:
ÖĞRETİM SÜREÇLERİ,
ÖĞRENME ORTAMLARI VE
EĞİTİMSEL KAZANIMLAR**

**Berna ÖZCAN
Kemal ÖNDERÖZ**

**Editör
Doç. Dr. Yusuf ARIKAN**

*Spor Liselerinde Spor Pedagojisi:
Öğretim Süreçleri, Öğrenme Ortamları ve
Eğitimsel Kazanımlar*

Berna ÖZCAN, Kemal ÖNDERÖZ

Genel Yayın Yönetmeni: Berkan Balpetek

Editör: Doç. Dr. Yusuf ARIKAN

Kapak ve Sayfa Tasarımı: Duvar DESIGN

Basım Tarihi: Haziran 2026

Yayıncı Sertifika No: 49837

E-ISBN: 978-625-8756-96-8

© Duvar Yayınları

853 Sokak No:13 P.10 Kemeraltı-Konak/İzmir

Tel: 0 232 484 88 68

www.duvar yayinlari.com

duvarkitabevi@gmail.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	5
1. SPOR PEDAGOJİSİNİN KURAMSAL TEMELLERİ ...	7
1.1.Spor pedagojisinin tanımı ve kapsamı.....	7
1.2.Tarihsel gelişim	9
1.3.Eğitim bilimleri ile ilişkisi.....	11
2. SPOR LİSELERİNİN EĞİTİM SİSTEMİNDEKİ YERİ	12
2.2. Dünyadaki uygulamalar.....	15
3. SPOR LİSELERİNDE ÖĞRETİM SÜREÇLERİ	19
3.1.Öğretim yöntemleri	19
3.2.Öğrenci merkezli yaklaşımlar.....	22
3.3.Uygulamalı öğrenme	25
4. SPOR LİSELERİNDE ÖĞRENME ORTAMLARI	29
4.1.Fiziksel öğrenme ortamları.....	29
4.2.Dijital öğrenme ortamları	31
4.3.Sosyal öğrenme ortamları.....	34
5. SPOR PEDAGOJİSİNDE ÖĞRETMEN ROLLERİ	38
6. MOTİVASYON VE ÖĞRENCİ KATILIMI	41
7. SPOR LİSELERİNDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	44
8. EĞİTİMSEL KAZANIMLAR	48
8.1.Eğitimsel Kazanımlar	48
8.2.Fiziksel Gelişim.....	48

8.3.Sosyal Beceri Gelişimi	49
8.4.Akademik Başarı	49
8.5.Disiplin ve Öz Düzenleme	50
8.6.Spor Liselerinde Çok Yönlü Eğitimsel Kazanımlar	51
9. SONUÇ	52
KAYNAKÇA.....	55

GİRİŞ

Spor liseleri, genç bireylerin hem akademik hem de sportif gelişimlerini bütüncül bir eğitim felsefesi içinde ele alan özel ortaöğretim kurumlarıdır. Bu kurumlar yalnızca elit sporcular yetiştirmeyi amaçlamamakta; aynı zamanda öğrencilerin yaşam boyu fiziksel aktivite alışkanlığı kazanmalarını, sağlıklı yaşam davranışlarını içselleştirmelerini ve sosyal yönden dengeli bireyler olarak gelişmelerini hedeflemektedir. Bu çok boyutlu yapı, spor liselerini geleneksel okul modellerinden ayırmakta ve onları hem eğitim bilimleri hem de spor bilimleri açısından özel bir konuma yerleştirmektedir.

Bu bağlamda spor pedagojisi, spor liselerindeki eğitim süreçlerinin kuramsal ve uygulamalı temelini oluşturmaktadır. Spor pedagojisi; öğretim yöntemleri, öğrenme süreçleri, motor beceri gelişimi, motivasyon, öz-düzenleme ve sosyal etkileşim gibi çok geniş bir alanı kapsayan disiplinlerarası bir bilim dalıdır (Siedentop, 2002; Metzler, 2011). Özellikle spor liselerinde spor pedagojisi, öğrencinin yalnızca fiziksel performansını geliştirmeyi değil, aynı zamanda bilişsel farkındalık, duyuşsal olgunluk ve sosyal uyum becerilerini de geliştirmeyi amaçlayan bütüncül bir eğitim yaklaşımı sunmaktadır.

Modern spor eğitimi anlayışı, geleneksel “teknik öğretim merkezli” yaklaşımlardan uzaklaşarak öğrenci merkezli, yapılandırmacı ve deneysel öğrenme modellerine doğru evrilmiştir. Bu dönüşümde spor pedagojisinin katkısı oldukça belirgindir. Özellikle “Sport Education Model” (Spor Eğitimi Modeli), öğrencilerin hem sporcu hem de takım üyesi rollerini deneyimlemelerini sağlayarak öğrenme sürecini daha anlamlı ve kalıcı hale getirmektedir (Siedentop, Hastie ve van der Mars, 2011). Bu model, spor liselerinde öğrencilerin sadece fiziksel becerilerini değil; karar verme, liderlik, iş birliği ve sorumluluk

alma gibi yaşam becerilerini de geliştirmelerine olanak tanımaktadır.

Spor liselerinde uygulanan pedagojik yaklaşımlar, öğrencilerin motivasyon düzeyleri üzerinde de doğrudan etkiye sahiptir. Öz Belirleme Kuramı (Self-Determination Theory), bireylerin özerklik, yeterlik ve ilişkililik ihtiyaçlarının karşılanmasının içsel motivasyonu artırdığını vurgulamaktadır (Deci ve Ryan, 2000). Bu kuram çerçevesinde yapılandırılan spor eğitimi ortamları, öğrencilerin spora yönelik uzun vadeli bağlılık geliştirmelerine katkı sağlamaktadır.

Ayrıca spor liseleri, yalnızca performans odaklı kurumlar değil; aynı zamanda sağlıklı yaşam bilincinin kazandırıldığı eğitim ortamlarıdır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), çocuk ve ergenlik döneminde düzenli fiziksel aktivitenin hem fiziksel sağlık hem de ruh sağlığı üzerinde kritik etkileri olduğunu vurgulamaktadır (WHO, 2020). Bu doğrultuda spor liseleri, öğrencilerin erken yaşta fiziksel aktivite alışkanlığı kazanmalarında önemli bir rol üstlenmektedir.

Günümüzde spor pedagojisinin spor liselerindeki önemi, teknolojik gelişmeler ve eğitimde dijital dönüşüm ile daha da artmıştır. Video analiz sistemleri, performans izleme teknolojileri ve dijital öğrenme platformları, öğretim süreçlerini daha etkili ve bilimsel hale getirmektedir. Bu durum, spor liselerinde eğitim kalitesinin artırılmasına ve öğrencilerin bireysel gelişimlerinin daha sistematik bir şekilde takip edilmesine olanak sağlamaktadır.

Sonuç olarak spor liseleri, spor pedagojisinin teorik ve uygulamalı boyutlarının bütünleştiği özel eğitim ortamlarıdır. Bu kurumlar, yalnızca sporcu yetiştiren yapılar değil; aynı zamanda bireylerin çok yönlü gelişimini destekleyen modern eğitim ekosistemleridir.

1. SPOR PEDAGOJİSİNİN KURAMSAL TEMELLERİ

1.1.Spor pedagojisinin tanımı ve kapsamı

Spor pedagojisi, spor ve fiziksel aktivite yoluyla öğrenme süreçlerini inceleyen, öğretim yöntemlerini geliştiren ve bireyin çok yönlü gelişimini desteklemeyi amaçlayan disiplinlerarası bir bilim alanıdır. Bu alan; eğitim bilimleri, gelişim psikolojisi, sosyoloji, motor öğrenme ve hareket bilimleri gibi farklı disiplinlerin kesişim noktasında yer almakta ve bu yönüyle oldukça geniş bir kuramsal çerçeve sunmaktadır. Spor pedagojisinin temel odağı, bireyin yalnızca fiziksel performansını artırmak değil, aynı zamanda bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişimini de desteklemektir (Bailey et al., 2009; Kirk, 2010).

Spor pedagojisi, geleneksel beden eğitimi anlayışından farklı olarak, öğrenmeyi sadece teknik beceri kazanımı olarak değil; anlamlı deneyimler yoluyla gerçekleşen bütüncül bir süreç olarak ele almaktadır. Bu bağlamda spor, bir amaç değil; eğitimsel kazanımların elde edildiği bir araç olarak değerlendirilmektedir. Özellikle okul temelli spor programlarında, öğrencilerin yaşam boyu fiziksel aktivite alışkanlığı kazanmaları ve sağlıklı yaşam davranışlarını içselleştirmeleri temel hedefler arasında yer almaktadır (Bailey et al., 2009).

Spor pedagojisinin kapsamı oldukça geniştir. Bu kapsam içinde öğretim stratejileri, öğrenme teorileri, değerlendirme yaklaşımları, motivasyon süreçleri ve sosyal etkileşim dinamikleri yer almaktadır. Özellikle yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı, spor pedagojisinde önemli bir yer tutmakta; öğrencinin bilgiyi aktif olarak yapılandırdığı, deneyimlediği ve sosyal etkileşim yoluyla anlamlandırdığı bir öğrenme ortamı öngörmektedir (Light, 2013). Bu yaklaşım, spor liseleri gibi

uygulamalı eğitim kurumlarında öğrenme sürecini daha etkili hale getirmektedir.

Spor pedagojisinin önemli bileşenlerinden biri motor beceri gelişimidir. Motor öğrenme teorileri, bireylerin hareket becerilerini nasıl kazandıklarını ve geliştirdiklerini açıklamaktadır. Schmidt ve Lee (2011), motor öğrenmeyi deneyim, tekrar ve geri bildirim yoluyla davranışta meydana gelen kalıcı değişiklikler olarak tanımlamaktadır. Bu süreç, spor liselerinde öğrencilerin teknik ve taktik becerilerinin gelişiminde temel bir rol oynamaktadır.

Bununla birlikte spor pedagojisi yalnızca fiziksel becerilerle sınırlı değildir; aynı zamanda bilişsel süreçleri de kapsamaktadır. Karar verme, problem çözme ve stratejik düşünme gibi bilişsel beceriler, spor ortamlarında sürekli olarak kullanılmaktadır. Özellikle takım sporlarında öğrenciler, hızlı karar verme ve değişen oyun koşullarına uyum sağlama becerilerini geliştirmektedir (Cushion, Armour & Jones, 2003).

Spor pedagojisinin bir diğer önemli boyutu ise sosyal gelişimdir. Spor ortamları, bireylerin iş birliği yapma, liderlik geliştirme, empati kurma ve etik değerleri içselleştirme süreçlerini desteklemektedir. Bu durum, sporun yalnızca fiziksel değil aynı zamanda sosyal bir eğitim aracı olduğunu göstermektedir. Bailey et al. (2009), spor ve beden eğitiminin sosyal gelişim üzerindeki etkilerini inceleyerek, özellikle takım sporlarının öğrencilerin sosyal uyum becerilerini artırdığını vurgulamaktadır.

Ayrıca spor pedagojisi, motivasyon kuramları ile yakından ilişkilidir. Öz Belirleme Kuramı (Self-Determination Theory), bireyin özerklik, yeterlik ve ilişkililik ihtiyaçlarının karşılanmasının içsel motivasyonu artırdığını ortaya koymaktadır (Deci & Ryan, 2000). Spor eğitim ortamlarında bu

ihtiyaçların desteklenmesi, öğrencilerin derse katılımını ve uzun vadeli spor yapma isteğini artırmaktadır.

Sonuç olarak spor pedagojisi, yalnızca spor öğretimiyle sınırlı olmayan; bireyin fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimini bütüncül olarak ele alan kapsamlı bir bilim alanıdır. Spor liseleri gibi özel eğitim kurumlarında bu yaklaşım, öğrencilerin hem akademik hem de sportif başarılarını destekleyen temel bir yapı taşı oluşturmuştur.

1.2.Tarihsel gelişim

Spor pedagojisinin tarihsel gelişimi, modern eğitim anlayışındaki dönüşümlerle paralel bir seyir izleyerek 20. yüzyılın ortalarından itibaren belirgin bir bilimsel alan hâline gelmiştir. Bu gelişim süreci, beden eğitiminin yalnızca fiziksel etkinliklere dayalı bir uygulama alanı olmaktan çıkıp, pedagojik temellere dayanan akademik bir disiplin hâline dönüşmesiyle yakından ilişkilidir. Özellikle davranışçı öğrenme teorilerinden yapılandırmacı yaklaşımlara geçiş, spor pedagojisinin kuramsal çerçevesini derinden etkilemiştir (Kirk, 2010; Metzler, 2011).

20. yüzyılın ilk yarısında beden eğitimi programları daha çok jimnastik, temel motor beceriler ve disiplin odaklı uygulamalar üzerine kuruluydu. Bu dönemde öğretim süreci öğretmen merkezliydi ve öğrenciler pasif alıcılar olarak görülmekteydi. Ancak 1960'lı ve 1970'li yıllardan itibaren eğitim bilimlerinde yaşanan dönüşümler, spor ve beden eğitimi alanını da etkilemiş; öğrenci merkezli yaklaşımlar önem kazanmaya başlamıştır. Bu değişim, spor pedagojisinin bağımsız bir bilimsel alan olarak gelişmesinin temelini oluşturmuştur (Arnold, 1979).

1980'li yıllar, spor pedagojisinin kuramsal olarak olgunlaştığı dönem olarak kabul edilmektedir. Bu süreçte öğrenme

teorilerinin spor eğitimine uygulanması, pedagojik modellerin geliştirilmesini hızlandırmıştır. Özellikle Siedentop tarafından geliştirilen Sport Education Model (Spor Eğitimi Modeli), spor pedagojisinin modern tarihindeki en önemli dönüm noktalarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu model, öğrencilerin yalnızca teknik beceri kazanmalarını değil, aynı zamanda “sporcu, takım üyesi, yönetici ve hakem” gibi farklı rolleri deneyimlemelerini sağlayarak öğrenmeyi daha anlamlı ve bütüncül hâle getirmiştir (Siedentop, 1994).

Sport Education Model, geleneksel beden eğitimi derslerinden farklı olarak öğrencilerin uzun süreli takım üyelikleri, sezon yapısı, resmi müsabakalar ve kayıt tutma gibi otantik spor deneyimleri yaşamalarını öngörmektedir. Bu yaklaşım, öğrencilerin hem bilişsel hem de sosyal becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Siedentop, Hastie ve van der Mars (2011), bu modelin öğrencilerin motivasyonunu artırdığını, spor kültürünü içselleştirmelerini sağladığını ve yaşam boyu fiziksel aktiviteye katılımı teşvik ettiğini vurgulamaktadır.

1990’lı yıllardan itibaren spor pedagojisi, yalnızca öğretim yöntemleriyle sınırlı bir alan olmaktan çıkarak sosyokültürel bir perspektif kazanmıştır. Bu dönemde sporun toplumsal cinsiyet, kültür, kimlik ve eşitlik gibi konularla ilişkisi daha fazla araştırılmaya başlanmıştır. Özellikle eleştirel pedagoji yaklaşımı, sporun sadece fiziksel bir etkinlik değil aynı zamanda toplumsal yapıların yeniden üretildiği bir alan olduğunu ortaya koymuştur (Kirk, 2010). Bu yaklaşım, spor pedagojisinin sosyal bilimlerle daha güçlü bir bağ kurmasını sağlamıştır.

2000’li yıllarla birlikte spor pedagojisi, yapılandırmacı öğrenme teorileri, öz-düzenleme modelleri ve motivasyon kuramları ile daha bütüncül bir yapıya kavuşmuştur. Bu dönemde özellikle Öz Belirleme Kuramı (Self-Determination Theory), spor eğitimi ortamlarında öğrencilerin içsel motivasyonlarını

anlamak için yaygın şekilde kullanılmaya başlanmıştır (Deci & Ryan, 2000). Bu kuramsal çerçeve, öğrencilerin özerklik, yeterlik ve ilişkililik ihtiyaçlarının karşılanmasının öğrenme süreçlerini doğrudan etkilediğini ortaya koymuştur.

Günümüzde spor pedagojisi, yalnızca okul temelli bir alan değil; aynı zamanda yaşam boyu spor katılımını destekleyen geniş bir bilimsel disiplin hâline gelmiştir. Teknolojik gelişmeler, video analizi, performans izleme sistemleri ve dijital öğrenme ortamları, spor pedagojisinin uygulama alanlarını genişletmiştir. Bu durum, özellikle spor liseleri gibi özel eğitim kurumlarında öğretim süreçlerinin daha bilimsel ve veri temelli yürütülmesini sağlamaktadır.

Spor pedagojisinin tarihsel gelişimi, beden eğitiminin geleneksel uygulamalarından başlayarak disiplinlerarası, öğrenci merkezli ve bilimsel temellere dayanan modern bir eğitim alanına dönüşümünü ifade etmektedir. Bu süreçte Siedentop'un Sport Education Model'i, modern spor pedagojisinin temel yapı taşlarından biri olarak kabul edilmekte ve günümüz eğitim yaklaşımlarına yön vermeye devam etmektedir.

1.3.Eğitim bilimleri ile ilişkisi

Spor pedagojisi, yapılandırmacı öğrenme teorisi ile doğrudan ilişkilidir. Öğrencinin aktif katılımı, deneyim yoluyla öğrenme ve problem çözme becerileri bu yaklaşımın temelini oluşturur.

2. SPOR LİSELERİNİN EĞİTİM SİSTEMİNDEKİ YERİ

2.1. Türkiye’de spor liseleri

Türkiye’de spor liseleri, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından ortaöğretim sistemi içinde yapılandırılan ve öğrencilerin hem akademik hem de sportif gelişimini birlikte hedefleyen özel okul türleri arasında yer almaktadır. Bu okullar, özellikle erken yaşta spor yeteneği gösteren bireylerin sistemli bir eğitim sürecine alınmasını, yeteneklerinin bilimsel antrenman yöntemleriyle geliştirilmesini ve uzun vadede hem elit sporcu hem de spor bilimleri alanına nitelikli insan kaynağı yetiştirilmesini amaçlamaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2026).

Spor liseleri, Türkiye eğitim sisteminde “özel yetenek temelli eğitim kurumları” kategorisi içinde değerlendirilmekte olup, güzel sanatlar liseleriyle birlikte öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre yönlendirildiği alternatif eğitim modellerinden biridir. Bu yapının temel dayanağı, bireysel farklılıkların eğitim sürecinde dikkate alınması ve her öğrencinin kendi potansiyeline uygun bir gelişim alanına yönlendirilmesidir. Bu yönüyle spor liseleri, yalnızca sporcu yetiştiren kurumlar değil, aynı zamanda pedagojik olarak öğrenci merkezli eğitim anlayışını temsil eden yapılardır (MEB, 2026).

Türkiye’de spor liselerinin gelişimi, özellikle 2000’li yıllardan itibaren eğitim politikalarında meydana gelen dönüşümle hız kazanmıştır. Bu dönemde eğitimde çeşitlilik, bireyselleştirilmiş öğrenme ve yetenek temelli yönlendirme anlayışı güçlenmiş; buna paralel olarak spor liseleri daha kurumsal bir yapıya kavuşmuştur. Günümüzde spor liseleri, sadece fiziksel performansa dayalı eğitim veren kurumlar olmaktan çıkmış, aynı zamanda spor bilimleri, antrenman bilimi, spor psikolojisi ve spor yönetimi gibi akademik alanlarla entegre hale gelmiştir (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2022).

Spor liselerinin eğitim sistemi içindeki en temel işlevlerinden biri, öğrencilere hem genel akademik bilgi hem de yoğunlaştırılmış spor eğitimi sunarak çift yönlü bir gelişim sağlamaktır. Öğrenciler bu okullarda Türk dili ve edebiyatı, matematik, fen bilimleri ve sosyal bilimler gibi temel dersleri alırken; aynı zamanda spor teorisi, anatomi, fizyoloji, antrenman bilgisi, spor tarihi ve branş uygulamaları gibi alan dersleriyle desteklenmektedir. Bu yapı, spor liselerini klasik lise türlerinden ayırarak daha bütüncül ve disiplinler arası bir eğitim modeli ortaya koymaktadır (MEB, 2026).

Spor liselerinde uygulanan eğitim programlarının en önemli özelliklerinden biri, yoğun pratik antrenman süreçleri ile teorik bilginin birlikte yürütülmesidir. Öğrenciler haftalık ders programlarının önemli bir bölümünü antrenman, kondisyon çalışmaları ve branş eğitimine ayırmakta; bu süreç, uzman antrenörler ve beden eğitimi öğretmenleri tarafından bilimsel yöntemlere dayalı olarak yürütülmektedir. Böylece öğrencilerin yalnızca fiziksel performansları değil, aynı zamanda sporla ilgili bilişsel ve duyuşsal gelişimleri de desteklenmektedir.

Türkiye’de spor liselerine öğrenci kabulü genellikle yetenek sınavları ile gerçekleştirilmektedir. Bu sınavlarda öğrencilerin sürat, dayanıklılık, koordinasyon, esneklik ve branşa özgü teknik becerileri ölçülmektedir. Bu seçme süreci, spor liselerinin akademik başarıdan ziyade yetenek ve performansa dayalı bir yerleştirme sistemine sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum, eğitimde fırsat eşitliği tartışmaları açısından hem desteklenen hem de eleştirilen bir yön olarak değerlendirilmektedir (MEB, 2026).

Spor liselerinin Türkiye eğitim sistemi içindeki konumu yalnızca sporcu yetiştirmekle sınırlı değildir. Bu kurumlar aynı zamanda beden eğitimi öğretmeni, antrenör, spor yöneticisi, rekreasyon uzmanı ve spor bilimcisi gibi meslek alanlarına insan

kaynağı yetiştirmektedir. Bu yönüyle spor liseleri, ortaöğretim düzeyinde mesleki yönlendirme işlevi de görmektedir. Özellikle spor bilimleri fakültelerine geçişte öğrencilere önemli bir altyapı sağlamaktadır.

Son yıllarda Türkiye’de spor liseleriyle ilgili önemli bir dönüşüm yaşanmış ve “tematik spor liseleri” modeli geliştirilmiştir. Bu modelde bazı spor liseleri belirli branşlara odaklanarak uzmanlaşma yoluna gitmektedir. Örneğin atletizm, yüzme, güreş, jimnastik veya kürek gibi branşlarda yoğunlaşan okullar, ilgili federasyonlarla iş birliği içinde çalışarak daha sistematik bir sporcu yetiştirme modeli uygulamaktadır (Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu, 2023). Bu yaklaşım, sporcu gelişiminde erken uzmanlaşmayı destekleyen modern spor bilimi yaklaşımlarıyla da uyumludur.

Spor liselerinin eğitim sistemi içindeki önemi yalnızca sportif başarılarla sınırlı değildir; aynı zamanda öğrencilerin sosyal, psikolojik ve karakter gelişimlerine de önemli katkılar sunmaktadır. Takım çalışması, disiplin, sorumluluk alma, zaman yönetimi ve liderlik becerileri spor eğitiminin doğal bir sonucu olarak gelişmektedir. Bu durum, spor liselerinin bireylerin yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda kişisel gelişimlerine de katkı sağladığını göstermektedir.

Bununla birlikte Türkiye’de spor liselerinin bazı yapısal sorunları da bulunmaktadır. Altyapı eksiklikleri, bölgesel farklılıklar, antrenör ve öğretmen yetersizlikleri ile spor bilimleri entegrasyonunun bazı bölgelerde sınırlı kalması bu sorunlar arasında yer almaktadır. Ayrıca akademik başarı ile sportif performans arasında denge kurma konusunda öğrencilerin zaman zaman zorlandığı da gözlemlenmektedir. Bu durum, spor liselerinin gelişimi için daha bütüncül eğitim politikalarına ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır.

Türkiye’de spor liseleri, eğitim sistemi içinde hem akademik hem de sportif gelişimi birlikte destekleyen stratejik eğitim kurumlarıdır. Bu okullar, yetenekli bireylerin erken yaşta keşfedilmesini, sistemli şekilde geliştirilmesini ve ülke sporuna kazandırılmasını sağlayarak önemli bir işlev üstlenmektedir. Aynı zamanda spor kültürünün yaygınlaşması, sağlıklı yaşam alışkanlıklarının geliştirilmesi ve spor bilimine nitelikli öğrenci yetiştirilmesi açısından da kritik bir rol oynamaktadır.

2.2. Dünyadaki uygulamalar

Dünyada spor liseleri ve sporcu yetiştirme modelleri, ülkelerin eğitim sistemleri, spor politikaları ve kültürel yaklaşımlarına göre farklılık göstermektedir. Avrupa ülkelerinde spor liseleri genellikle “elit sporcu geliştirme merkezleri”, “spor akademileri” veya “spor-yoğunlaştırılmış ortaöğretim kurumları” şeklinde yapılandırılmıştır. Bu sistemlerde temel yaklaşım, öğrencilerin akademik eğitimden koparılmadan aynı zamanda yüksek performanslı sporcu olarak yetiştirilmelerini sağlamaktır. Bu bağlamda Avrupa modeli, Türkiye’deki spor liseleri için de karşılaştırmalı bir referans noktası oluşturmaktadır (European Commission, 2020).

Avrupa ülkelerinde spor eğitimi ile akademik eğitimin entegrasyonu, “dual career (çift kariyer)” yaklaşımı ile açıklanmaktadır. Bu yaklaşım, genç sporcuların hem eğitim hayatlarını hem de spor kariyerlerini aynı anda sürdürebilmelerini hedeflemektedir. Avrupa Birliği, genç sporcuların eğitimden kopmasını önlemek amacıyla üye ülkelere sporcu eğitim programlarını destekleme ve esnek okul sistemleri geliştirme yönünde politikalar önermektedir (European Commission, 2020). Bu kapsamda spor liseleri, yalnızca sportif başarıya değil, aynı zamanda akademik yeterliliğe de önem veren çok boyutlu eğitim kurumları olarak yapılandırılmıştır.

Özellikle Almanya, sporcu yetiştirme sisteminde Avrupa'nın en gelişmiş modellerinden birine sahiptir. Almanya'da "Eliteschule des Sports" (Elit Spor Okulları) olarak adlandırılan kurumlar, spor federasyonları ile eğitim kurumlarının iş birliği içinde çalıştığı yapılardır. Bu okullarda öğrenciler sabah saatlerinde akademik derslere katılırken, günün belirli saatlerinde profesyonel antrenman programlarına dahil olmaktadır. Almanya modelinde sporcuların eğitim süreçleri, antrenman yükü ve akademik başarıları bireysel olarak planlanmakta ve sürekli olarak izlenmektedir (Digel, 2013).

Almanya'daki bu sistemin en önemli özelliklerinden biri, sporcular için esnek müfredat uygulamasıdır. Öğrencilerin ulusal ve uluslararası müsabakalara katılmaları durumunda eğitim süreçleri kesintiye uğramamakta, telafi programları ve bireyselleştirilmiş öğrenme planları uygulanmaktadır. Bu yapı, genç sporcuların hem eğitim hem de spor kariyerlerini sürdürülebilir hale getirmektedir. Ayrıca spor psikologları, beslenme uzmanları ve antrenörler bu sistemin içinde multidisipliner bir şekilde yer almaktadır (Digel, 2013).

Finlandiya ise spor ve eğitim entegrasyonunda "öğrenci refahı" merkezli bir model geliştirmiştir. Finlandiya'da spor liseleri doğrudan "upper secondary sport schools" olarak yapılandırılmıştır ve bu kurumlar, Finlandiya Olimpiyat Komitesi ile yakın iş birliği içinde çalışmaktadır. Bu okullarda amaç, öğrencilerin aşırı yüklenmeden uzak, sağlıklı bir spor gelişimi yaşamalarını sağlamaktır. Finlandiya eğitim sistemi, öğrencilerin hem akademik hem de sportif başarılarını dengeli bir şekilde geliştirmeyi hedefleyen esnek bir yapıya sahiptir (Kärmeniemi et al., 2018).

Finlandiya modelinde dikkat çeken en önemli unsur, öğrenci merkezli eğitim yaklaşımıdır. Sporcuların antrenman yükleri, bireysel kapasiteye göre düzenlenmekte ve eğitim-yaşam

dengesi ön planda tutulmaktadır. Ayrıca Finlandiya’da spor liseleri, yalnızca performans sporcuları yetiştirmeyi değil, aynı zamanda sağlıklı yaşam alışkanlıklarını geliştirmeyi de hedeflemektedir. Bu durum, sporun rekabet boyutunun yanı sıra yaşam boyu fiziksel aktivite kültürünü destekleyen bir eğitim anlayışını ortaya koymaktadır (Kärmeniemi et al., 2018).

Fransa’da ise sporcu eğitimi “pôles espoirs” ve “sports-études” programları aracılığıyla yürütülmektedir. Bu sistemde yetenekli genç sporcular, bölgesel merkezlerde toplanarak hem akademik eğitim hem de yoğun spor eğitimi almaktadır. Fransız modeli, özellikle federasyon temelli yapı ile dikkat çekmektedir ve sporcu gelişimi büyük ölçüde ulusal spor federasyonlarının kontrolü altında yürütülmektedir (Burlot et al., 2018).

İspanya’da spor liseleri ve sporcu akademileri, futbol başta olmak üzere birçok branşta kulüplerle entegre şekilde çalışmaktadır. Özellikle büyük futbol kulüplerinin (örneğin FC Barcelona ve Real Madrid altyapı sistemleri) eğitim kurumlarıyla iş birliği içinde olması, sporcu gelişiminde kulüp-temelli eğitim modelini ön plana çıkarmaktadır. Bu sistemde öğrenciler hem okul eğitimini sürdürmekte hem de profesyonel spor kulüplerinin altyapılarında gelişim göstermektedir (Baker et al., 2019).

İngiltere’de ise sporcu eğitimi daha çok “talent development pathway” (yetenek geliştirme yolu) sistemi üzerinden yürütülmektedir. Spor liseleri yerine kolejler ve spor akademileri üzerinden yürütülen bu modelde, öğrencilerin akademik ve sportif gelişimleri ayrı ama koordineli kurumlar tarafından yönetilmektedir. İngiltere Spor Enstitüsü (UK Sport) ve Sport England gibi kurumlar, bu süreci ulusal düzeyde organize etmektedir (UK Sport, 2021).

Avrupa ülkelerindeki bu farklı modellerin ortak noktası, sporcu eğitiminin yalnızca fiziksel performans değil, aynı zamanda eğitimsel ve sosyal gelişimle birlikte ele alınmasıdır.

Bu durum, modern spor pedagojisinin temel ilkeleriyle uyumludur ve sporun bir eğitim aracı olarak kullanılmasını sağlamaktadır. Ayrıca bu sistemlerde sporcuların erken yaşta profesyonel yönlendirilmesi yapılırken, akademik eğitimin kesintiye uğramaması temel bir politika olarak benimsenmektedir.

Türkiye'deki spor liseleri ile Avrupa modelleri karşılaştırıldığında, özellikle Almanya ve Finlandiya'nın daha sistematik ve çok disiplinli bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Türkiye'de ise spor liseleri gelişim sürecinde olup, tematik spor liseleri ve federasyon iş birlikleri ile Avrupa'daki "elit sporcu eğitimi" modellerine daha yakın bir yapıya dönüşmektedir. Ancak bireyselleştirilmiş eğitim planları, psikolojik destek sistemleri ve esnek akademik programlar açısından Avrupa ülkelerinin daha ileri düzeyde olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak, Avrupa ülkelerinde spor liseleri ve sporcu eğitim sistemleri, akademik başarı ile sportif performansı dengeleyen, çok disiplinli ve birey merkezli yapılar olarak karşımıza çıkmaktadır. Almanya'nın elit spor okulları modeli, Finlandiya'nın öğrenci refahı temelli yaklaşımı ve Fransa'nın federasyon merkezli sistemi, farklı ama etkili sporcu yetiştirme stratejileri sunmaktadır. Bu modeller, Türkiye'de spor liselerinin geliştirilmesi açısından önemli bir karşılaştırmalı perspektif sağlamaktadır.

3. SPOR LİSELERİNDE ÖĞRETİM SÜREÇLERİ

3.1.Öğretim yöntemleri

Spor liselerinde öğretim süreçleri, geleneksel akademik lise anlayışından farklı olarak hem bilişsel hem de psikomotor öğrenme alanlarını birlikte geliştirmeye odaklanan çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Bu okullarda eğitim süreci yalnızca bilgi aktarımına dayalı değildir; aynı zamanda öğrencinin aktif katılımını, uygulama yoluyla öğrenmesini ve performans geliştirmesini merkeze alan öğrenci odaklı bir model üzerine kuruludur. Spor liselerinin doğası gereği, öğretim yöntemleri büyük ölçüde “yaparak-yaşayarak öğrenme” ilkesine dayanmakta ve bu durum spor pedagojisinin temel yaklaşımlarıyla örtüşmektedir (Siedentop, 1994).

Spor liselerinde en yaygın kullanılan öğretim yöntemlerinden biri gösterip yaptırma (demonstration–practice) yöntemidir. Bu yöntemde öğretmen veya antrenör, ilgili motor beceriyi önce doğru biçimiyle gösterir, ardından öğrencinin bu beceriyi tekrar ederek öğrenmesi sağlanır. Özellikle teknik beceri gerektiren spor dallarında (futbol, basketbol, atletizm, cimnastik vb.) bu yöntem oldukça etkilidir. Çünkü motor öğrenme süreçlerinde görsel modelleme, öğrencinin doğru hareket kalıplarını zihinsel olarak yapılandırmasını kolaylaştırmaktadır (Magill & Anderson, 2017). Gösterip yaptırma yöntemi, sadece fiziksel uygulamayı değil, aynı zamanda geri bildirim sürecini de içerdiği için öğrenmenin kalıcılığını artırmaktadır.

Spor liselerinde kullanılan bir diğer önemli öğretim yöntemi işbirlikli öğrenme (cooperative learning) yaklaşımıdır. Bu yöntem, öğrencilerin küçük gruplar halinde çalışarak hem bireysel hem de grup hedeflerine ulaşmalarını amaçlar. Spor ortamı doğal olarak takım çalışmasına uygun bir yapı sunduğu

için işbirlikli öğrenme yöntemi spor liselerinde oldukça yaygındır. Öğrenciler, antrenman ve ders süreçlerinde birbirlerine destek olarak hem sosyal becerilerini hem de iletişim yeteneklerini geliştirirler. Araştırmalar, işbirlikli öğrenmenin öğrencilerin motivasyonunu artırdığını, öğrenme sürecine aktif katılım sağladığını ve sosyal sorumluluk duygusunu geliştirdiğini göstermektedir (Dyson & Casey, 2016).

İşbirlikli öğrenme yaklaşımının spor liselerindeki en önemli katkılarından biri, öğrencilerin yalnızca bireysel performansa değil, takım başarısına da odaklanmasını sağlamasıdır. Bu durum, özellikle takım sporlarında stratejik düşünme, rol paylaşımı ve liderlik becerilerinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca öğrenciler arasında pozitif bağımlılık ilişkisi kurularak öğrenme süreci daha etkileşimli hale getirilmektedir.

Spor liselerinde öne çıkan bir diğer öğretim yaklaşımı ise problem temelli öğrenme (problem-based learning) modelidir. Bu yöntemde öğrencilere doğrudan bilgi aktarımı yerine, gerçek yaşamdan veya spor ortamından alınan problem durumları sunulur ve öğrencilerin bu problemleri çözmeleri beklenir. Örneğin bir futbol takımında savunma hatalarının nedenleri, bir atletizm sporcusunun performans düşüklüğü veya antrenman planlamasındaki hatalar problem senaryosu olarak ele alınabilir. Öğrenciler bu süreçte analiz yapma, çözüm üretme ve karar verme becerilerini geliştirirler (Barrows, 2002).

Problem temelli öğrenme, spor liselerinde özellikle spor bilimi derslerinde (anatomi, fizyoloji, antrenman bilimi vb.) oldukça etkili bir yöntemdir. Çünkü bu yöntem, öğrencilerin teorik bilgiyi doğrudan uygulama alanına aktarmasını sağlar. Ayrıca eleştirel düşünme becerilerini geliştirerek öğrencilerin sporla ilgili bilimsel problemlere daha analitik yaklaşımlarına olanak tanır. Bu durum, spor liselerinin yalnızca uygulama değil

aynı zamanda akademik düşünme becerisi kazandıran kurumlar olduğunu göstermektedir.

Spor liselerinde öğretim süreci aynı zamanda bireyselleştirilmiş öğretim yaklaşımı ile desteklenmektedir. Her öğrencinin fiziksel kapasitesi, yetenek düzeyi ve öğrenme hızı farklı olduğu için antrenman programları bireysel farklılıklara göre düzenlenmektedir. Bu yaklaşım, spor pedagojisinde “öğrenci merkezli eğitim” anlayışının temelini oluşturmaktadır. Özellikle elit sporcu yetiştirme sürecinde bireysel geri bildirim ve performans analizi kritik bir rol oynamaktadır (Balyi, Way, & Higgs, 2013).

Teknolojik gelişmeler de spor liselerinde öğretim süreçlerini önemli ölçüde etkilemiştir. Video analiz sistemleri, performans ölçüm cihazları ve dijital antrenman uygulamaları sayesinde öğrencilerin teknik ve taktik gelişimleri daha bilimsel bir temele oturtulmuştur. Bu teknolojiler, öğretmen ve antrenörlerin daha objektif değerlendirme yapmasını sağlarken, öğrencilerin kendi performanslarını görsel olarak analiz etmelerine de imkân tanımaktadır.

Spor liselerinde öğretim süreçlerinin önemli bir boyutu da geri bildirim (feedback) mekanizmasıdır. Antrenörler ve öğretmenler, öğrencilerin performanslarını sürekli olarak değerlendirerek anlık geri bildirim verirler. Bu süreç, motor öğrenmenin temel bileşenlerinden biridir ve öğrenmenin hızını ve kalıcılığını doğrudan etkiler. Özellikle düzeltici geri bildirimler, öğrencinin hatalarını fark etmesini ve doğru hareket kalıplarını geliştirmesini sağlar (Schmidt & Lee, 2019).

Genel olarak değerlendirildiğinde spor liselerinde öğretim süreçleri, geleneksel öğretim modellerinden farklı olarak çok yönlü, etkileşimli ve uygulamaya dayalı bir yapı göstermektedir. Gösterip yaptırma, işbirlikli öğrenme ve problem temelli öğrenme gibi yöntemler, öğrencilerin hem sportif hem de bilişsel

gelişimini desteklemektedir. Bu yapı, spor liselerini yalnızca sporcu yetiştiren kurumlar değil, aynı zamanda bilimsel düşünme ve yaşam becerileri kazandıran eğitim ortamları haline getirmektedir.

Spor liselerinde öğretim süreçleri, modern eğitim yaklaşımları ile spor bilimlerinin kesişiminde yer almakta ve öğrencilerin çok yönlü gelişimini hedeflemektedir. Bu süreçler, hem bireysel performansı hem de takım başarısını artırmaya yönelik olarak yapılandırılmış olup, spor pedagojisinin güncel ilkeleriyle uyumlu bir eğitim modeli sunmaktadır.

3.2.Öğrenci merkezli yaklaşımlar

Öğrenci merkezli yaklaşımlar, modern eğitim anlayışının temelini oluşturan ve öğrenme sürecinde odağı öğretmenden öğrenciye kaydıran bir paradigma değişimini ifade etmektedir. Bu yaklaşımda öğrenci, bilgiyi pasif olarak alan bir birey değil; öğrenme sürecini planlayan, uygulayan, değerlendiren ve yeniden yapılandıran aktif bir özne olarak konumlandırılmaktadır. Spor pedagojisi bağlamında ise bu yaklaşım, yalnızca bilişsel öğrenmeyi değil aynı zamanda psikomotor ve duyuşsal gelişimi de kapsayan bütüncül bir öğrenme modeline dönüşmektedir (Kirk, 2010).

Spor liseleri ve spor eğitimi ortamlarında öğrenci merkezli yaklaşım, özellikle performans geliştirme süreçlerinde kritik bir rol oynamaktadır. Geleneksel öğretim modellerinde antrenör merkezli yapı hâkimken, günümüzde spor pedagojisinde öğrencinin kendi öğrenme sürecine aktif katılımı temel bir ilke haline gelmiştir. Bu bağlamda öğrenci, kendi performansını gözlemleyen, analiz eden ve geliştiren bir “öğrenen sporcu” kimliği kazanmaktadır. Bu süreç, öz-düzenlemeli öğrenme (self-regulated learning) ve metabilşsel farkındalık gibi kavramlarla doğrudan ilişkilidir (Zimmerman, 2002).

Öğrenci merkezli yaklaşımlar spor pedagojisinde özellikle öz değerlendirme (self-assessment) ve akran değerlendirmesi (peer assessment) süreçleriyle desteklenmektedir. Öğrenciler, kendi performanslarını belirli kriterlere göre değerlendirerek güçlü ve zayıf yönlerini analiz ederler. Aynı zamanda takım arkadaşlarının performanslarını gözlemleyerek geri bildirim verirler. Bu süreç, hem eleştirel düşünme becerilerini hem de sosyal öğrenme becerilerini geliştirmektedir (Andrade & Du, 2007). Böylece öğrenme süreci yalnızca öğretmen kontrolünde değil, öğrencinin aktif katılımıyla şekillenen dinamik bir yapıya dönüşmektedir.

Spor pedagojisinde öğrenci merkezli yaklaşımın en önemli unsurlarından biri bireyselleştirilmiş öğrenme anlayışıdır. Her öğrencinin fiziksel kapasitesi, motor beceri düzeyi, öğrenme hızı ve motivasyon seviyesi farklı olduğu için öğretim süreçleri bu bireysel farklılıklara göre düzenlenmektedir. Özellikle spor liselerinde bu yaklaşım, antrenman programlarının kişiye özel hazırlanmasını ve öğrencinin kendi gelişim sürecini takip etmesini mümkün kılmaktadır. Bu durum, “uzun vadeli sporcu gelişim modeli” ile de uyumlu bir yapı oluşturmaktadır (Balyi, Way, & Higgs, 2013).

Öğrenci merkezli eğitim anlayışı aynı zamanda öğrencinin karar verme süreçlerine katılımını da içermektedir. Spor ortamlarında öğrenciler, antrenman planlaması, oyun stratejileri ve performans hedefleri konusunda aktif rol alabilmektedir. Bu durum, öğrencinin yalnızca uygulayıcı değil aynı zamanda düşünen ve strateji geliştiren bir sporcu kimliği kazanmasını sağlamaktadır. Özellikle takım sporlarında bu yaklaşım, oyun içi problem çözme becerilerini ve taktiksel farkındalığı önemli ölçüde artırmaktadır (Light & Harvey, 2017).

Spor pedagojisinde öğrenci merkezli yaklaşımlar, aynı zamanda öğrenme motivasyonunu artıran önemli bir faktör

olarak değerlendirilmektedir. Öğrencinin öğrenme sürecine aktif katılımı, içsel motivasyonu güçlendirmekte ve spor etkinliklerine yönelik bağlılığı artırmaktadır. Öz-belirleme kuramına göre bireyler, özerklik, yeterlik ve ilişkili olma ihtiyaçları karşılandığında daha yüksek motivasyon düzeyine ulaşmaktadır (Deci & Ryan, 2000). Spor liseleri gibi yoğun antrenman ortamlarında bu motivasyonel yapı, öğrencilerin hem akademik hem de sportif başarılarını doğrudan etkilemektedir.

Öğrenci merkezli yaklaşımın önemli bileşenlerinden biri de yansıtıcı öğrenme (reflective learning) sürecidir. Öğrenciler, gerçekleştirdikleri antrenmanları ve performanslarını analiz ederek kendi gelişim süreçlerini değerlendirirler. Bu yansıtma süreci, hataların fark edilmesini, stratejik düşünmenin gelişmesini ve öğrenmenin kalıcılığını artırır. Spor pedagojisinde bu yaklaşım, özellikle video analizleri ve performans günlükleri ile desteklenmektedir (Knowles, Borrie, & Telfer, 2005).

Teknolojik gelişmeler de öğrenci merkezli öğrenmeyi güçlendiren önemli bir unsur haline gelmiştir. Video analiz sistemleri, giyilebilir performans ölçüm cihazları ve dijital antrenman platformları sayesinde öğrenciler kendi performanslarını nesnel verilerle değerlendirebilmektedir. Bu teknolojiler, öğrencinin öğrenme sürecine aktif katılımını destekleyerek veri temelli öğrenme kültürünü geliştirmektedir. Böylece spor pedagojisinde öğrenme süreci daha bilimsel ve ölçülebilir bir yapıya dönüşmektedir.

Öğrenci merkezli yaklaşım aynı zamanda sosyal öğrenme süreçlerini de kapsamaktadır. Vygotsky'nin sosyal öğrenme teorisine göre bireyler, sosyal etkileşim yoluyla daha etkili öğrenmektedir. Spor ortamı, doğal olarak sosyal etkileşimin yoğun olduğu bir alan olduğu için bu teori spor pedagojisiyle doğrudan örtüşmektedir. Takım çalışmaları, grup antrenmanları

ve işbirlikli öğrenme etkinlikleri öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmektedir (Vygotsky, 1978).

Genel olarak değerlendirildiğinde öğrenci merkezli yaklaşımlar, spor pedagojisinde öğrenme sürecini daha aktif, katılımcı ve bireyselleştirilmiş bir yapıya dönüştürmektedir. Bu yaklaşım, öğrencinin yalnızca fiziksel becerilerini değil, aynı zamanda bilişsel farkındalığını, problem çözme yeteneğini ve sosyal becerilerini de geliştirmektedir. Spor liseleri gibi performans odaklı eğitim kurumlarında bu model, öğrencilerin hem akademik hem de sportif başarılarını destekleyen temel bir eğitim felsefesi haline gelmiştir.

Sonuç olarak öğrenci merkezli eğitim anlayışı, spor pedagojisinde modern eğitim yaklaşımlarının temelini oluşturmakta ve öğrencinin öğrenme sürecinde aktif bir özne olarak yer almasını sağlamaktadır. Bu yaklaşım, sporun yalnızca fiziksel performans değil aynı zamanda bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişim alanlarını da kapsayan bütüncül bir eğitim aracı olduğunu ortaya koymaktadır.

3.3.Uygulamalı öğrenme

Uygulamalı öğrenme, spor liselerinde eğitim sürecinin merkezinde yer alan ve teorik bilginin doğrudan pratik uygulamalarla bütünleştirilmesini esas alan bir öğretim yaklaşımıdır. Bu yaklaşımda öğrenciler yalnızca bilgi edinmekle kalmaz, aynı zamanda öğrendikleri bilgileri gerçek spor ortamlarında deneyimleyerek kalıcı öğrenme sağlarlar. Spor pedagojisi açısından uygulamalı öğrenme, özellikle motor beceri gelişimi, teknik yeterlilik ve performans artışı açısından kritik bir role sahiptir (Kolb, 1984).

Uygulamalı öğrenme yaklaşımının temel dayanağı “deneyimsel öğrenme teorisi”dir. Kolb’a göre öğrenme, deneyimlerin dönüştürülmesi yoluyla gerçekleşen döngüsel bir

süreçtir. Bu süreç; somut deneyim, yansıtıcı gözlem, soyut kavramsallaştırma ve aktif deneyim aşamalarından oluşur. Spor liselerinde bu döngü, öğrencilerin antrenman sırasında gerçekleştirdikleri hareketleri deneyimlemeleri, bu hareketleri analiz etmeleri ve tekrar uygulamaları şeklinde sürekli bir gelişim süreci olarak işlemektedir (Kolb, 1984).

Spor liselerinde uygulamalı öğrenme, özellikle motor beceri öğrenimi açısından temel bir gerekliliktir. Motor beceriler, yalnızca teorik bilgiyle değil, tekrar ve pratik yoluyla geliştirilen karmaşık davranışlardır. Öğrenciler, spor salonlarında, sahalarda ve antrenman alanlarında sürekli tekrar yaparak kas hafızası oluştururlar. Bu süreçte doğru tekniklerin öğretmen veya antrenör tarafından gösterilmesi ve öğrencinin bu hareketleri tekrar etmesi, öğrenmenin kalıcılığını artırmaktadır (Schmidt & Lee, 2019).

Uygulamalı öğrenmenin spor liselerindeki en önemli avantajlarından biri, öğrenme transferini güçlendirmesidir. Öğrenciler, sınıfta öğrendikleri teorik bilgileri (örneğin anatomi, fizyoloji veya antrenman bilimi) doğrudan sahada uygulama fırsatı bulurlar. Örneğin kas sistemleri hakkında öğrenilen bilgiler, ağırlık antrenmanı sırasında doğru hareket tekniklerinin uygulanmasına katkı sağlar. Bu durum, teorik bilginin soyut olmaktan çıkıp somut deneyime dönüşmesini sağlar (Light & Fawns, 2003).

Spor liselerinde uygulamalı öğrenme süreci genellikle deneyim temelli antrenman modelleri ile desteklenmektedir. Bu modellerde öğrenciler yalnızca pasif katılımcı değil, aynı zamanda aktif uygulayıcıdır. Antrenmanlar sırasında öğrenciler farklı roller üstlenir; bazen sporcu, bazen gözlemci, bazen de değerlendirici olarak sürece katılırlar. Bu çok yönlü katılım, öğrenme sürecini daha etkili ve kalıcı hale getirmektedir.

Uygulamalı öğrenme aynı zamanda bilişsel ve psikomotor gelişimin entegrasyonunu sağlar. Spor liselerinde öğrenciler sadece fiziksel beceriler geliştirmez; aynı zamanda stratejik düşünme, karar verme ve problem çözme becerilerini de geliştirirler. Örneğin bir basketbol antrenmanında öğrencinin yalnızca şut tekniğini öğrenmesi değil, aynı zamanda oyunun taktiksel yönlerini kavraması da sağlanır. Bu durum, spor pedagojisinde “bütüncül öğrenme” yaklaşımını desteklemektedir (Kirk, 2010).

Uygulamalı öğrenme sürecinde geri bildirim (feedback) mekanizması kritik bir rol oynamaktadır. Antrenörler ve öğretmenler, öğrencilerin performanslarını anlık olarak değerlendirerek düzeltici geri bildirimler verirler. Bu geri bildirimler, öğrencinin hatalarını fark etmesini ve doğru teknikleri geliştirmesini sağlar. Özellikle motor öğrenme süreçlerinde geri bildirim, öğrenmenin hızını ve kalitesini doğrudan etkileyen bir faktördür (Magill & Anderson, 2017).

Spor liselerinde uygulamalı öğrenme, aynı zamanda teknoloji destekli eğitim araçlarıyla güçlendirilmektedir. Video analiz sistemleri, hareket sensörleri ve performans ölçüm cihazları sayesinde öğrenciler kendi hareketlerini objektif verilerle değerlendirme imkânı bulmaktadır. Bu teknolojiler, öğrencilerin kendi gelişim süreçlerini daha bilinçli bir şekilde takip etmelerine olanak tanır ve öğrenme sürecini daha bilimsel hale getirir.

Uygulamalı öğrenme yaklaşımının bir diğer önemli boyutu da takım temelli öğrenme ortamlarıdır. Spor liselerinde öğrenciler çoğunlukla grup halinde çalıştıkları için sosyal etkileşim yüksek düzeydedir. Bu durum, hem işbirlikli öğrenmeyi hem de sosyal becerilerin gelişimini destekler. Öğrenciler birlikte çalışarak hem bireysel hem de takım performansını geliştirme fırsatı bulurlar. Bu süreç, sporun doğasında bulunan işbirliği ve rekabet

dengesini öğrenmelerine katkı sağlar (Dyson, Griffin, & Hastie, 2004).

Uygulamalı öğrenme aynı zamanda öğrencilerin öz-yeterlik algısını güçlendirir. Bandura'nın öz-yeterlik teorisine göre bireyler, başarılı deneyimler yaşadıkça kendi yeteneklerine olan inançları artar. Spor liselerinde sürekli pratik yapma ve başarı deneyimi yaşama imkânı, öğrencilerin özgüvenlerini artırarak daha yüksek performans göstermelerine katkı sağlar (Bandura, 1997).

Genel olarak değerlendirildiğinde spor liselerinde uygulamalı öğrenme, teorik bilginin sahada aktif deneyimle birleştiği bütüncül bir eğitim modelidir. Bu yaklaşım, öğrencilerin hem motor becerilerini hem de bilişsel ve duyuşsal becerilerini geliştirmektedir. Ayrıca öğrenmenin kalıcılığını artırarak sporcuların uzun vadeli gelişim süreçlerine katkı sağlamaktadır.

Sonuç olarak uygulamalı öğrenme, spor liselerinde eğitim sürecinin vazgeçilmez bir bileşeni olup, modern spor pedagojisinin temel ilkeleriyle uyumlu bir yapı sunmaktadır. Bu yaklaşım, öğrencilerin yalnızca bilgi sahibi olmalarını değil, aynı zamanda bu bilgiyi etkin bir şekilde uygulayabilen bireyler olmalarını sağlamaktadır.

4. SPOR LİSELERİNDE ÖĞRENME ORTAMLARI

4.1. Fiziksel öğrenme ortamları

Spor liselerinde fiziksel öğrenme ortamları, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimlerini destekleyen temel eğitim unsurları arasında yer almaktadır. Spor salonları, açık ve kapalı spor sahaları, atletizm pistleri, fitness merkezleri, yüzme havuzları, uygulama laboratuvarları ve antrenman tesisleri, spor eğitiminin gerçekleştirildiği başlıca öğrenme alanlarını oluşturmaktadır. Bu ortamların fiziksel yeterliliği, teknolojik donanımı, güvenliği ve erişilebilirliği, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini doğrudan etkileyen faktörlerdir. Spor eğitimi büyük ölçüde uygulamaya dayalı bir alan olduğundan, öğrenme ortamlarının niteliği ile eğitim çıktıları arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır (Kirk, 2010).

Spor liselerinde kullanılan fiziksel öğrenme ortamları, yalnızca sportif performansın geliştirilmesine hizmet etmez; aynı zamanda öğrencilerin problem çözme, iş birliği, liderlik ve iletişim becerilerinin gelişimine de katkı sağlar. Modern spor pedagojisi yaklaşımlarına göre öğrenme, öğrencilerin aktif katılım gösterdiği ve deneyim yoluyla bilgi yapılandığı süreçler içerisinde gerçekleşmektedir. Bu nedenle spor salonları ve uygulama alanları, geleneksel sınıf ortamlarından farklı olarak öğrencilerin yaşayarak öğrenmelerine olanak tanıyan öğrenme laboratuvarları niteliğindedir (Siedentop, Hastie, & Van der Mars, 2020).

Nitelikli spor tesisleri öğrencilerin fiziksel aktivite düzeylerini artırmakta ve sportif beceri kazanımlarını olumlu yönde etkilemektedir. Yapılan araştırmalar, yeterli spor altyapısına sahip eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin fiziksel uygunluk düzeylerinin, motor beceri gelişimlerinin ve spor katılımlarının daha yüksek olduğunu

göstermektedir (Humbert et al., 2006). Özellikle çok amaçlı spor salonları, farklı spor branşlarının öğretimine olanak sağlayarak öğrencilerin çeşitli hareket deneyimleri yaşamalarına fırsat sunmaktadır. Böylece öğrenciler yalnızca uzmanlaştıkları branşlarda değil, farklı spor disiplinlerinde de temel yeterlilikler geliştirebilmektedir.

Fiziksel öğrenme ortamlarının güvenli olması da spor eğitiminde önemli bir gerekliliktir. Spor yaralanmalarının önlenmesi amacıyla tesislerin uygun zemin yapısına sahip olması, ekipmanların düzenli bakımının yapılması ve uluslararası standartlara uygun şekilde tasarlanması gerekmektedir. Güvenli öğrenme ortamları öğrencilerin fiziksel aktivitelere daha istekli katılmalarını sağlamakta ve öğrenme motivasyonlarını artırmaktadır (Bailey et al., 2009).

Teknolojik gelişmeler spor liselerindeki öğrenme ortamlarını da dönüştürmektedir. Günümüzde hareket analiz sistemleri, performans ölçüm cihazları, video analiz yazılımları ve dijital değerlendirme araçları spor eğitim süreçlerine entegre edilmektedir. Bu teknolojiler sayesinde öğrenciler hareket tekniklerini ayrıntılı biçimde inceleyebilmekte, performanslarını değerlendirebilmekte ve gelişim süreçlerini bilimsel veriler ışığında takip edebilmektedir. Teknoloji destekli öğrenme ortamları, özellikle motor öğrenme süreçlerinin hızlandırılmasında ve geri bildirim kalitesinin artırılmasında önemli avantajlar sağlamaktadır (Casey, Goodyear, & Armour, 2017).

Spor liselerinde fiziksel öğrenme ortamlarının bir diğer önemli boyutu erişilebilirliktir. Tesislerin tüm öğrencilerin kullanımına uygun şekilde düzenlenmesi, kapsayıcı eğitim anlayışının temel gerekliliklerinden biridir. Özellikle özel gereksinimli öğrencilerin sportif etkinliklere katılımını destekleyen fiziksel düzenlemeler, eğitimde fırsat eşitliğinin

sağlanmasına katkıda bulunmaktadır. Evrensel tasarım ilkeleri doğrultusunda geliştirilen spor tesisleri, öğrencilerin fiziksel farklılıklarına rağmen etkin öğrenme deneyimleri yaşamalarına olanak tanımaktadır (UNESCO, 2015).

Ayrıca fiziksel öğrenme ortamlarının estetik ve sosyal özellikleri de öğrenme üzerinde etkili olmaktadır. Düzenli, temiz, iyi aydınlatılmış ve öğrencilerin kendilerini güvende hissettikleri tesisler, öğrenme motivasyonunu artırmaktadır. Spor ortamlarında oluşan olumlu iklim, öğrencilerin aidiyet duygularını güçlendirmekte ve okula bağlılıklarını artırmaktadır. Bu durum sportif başarıların yanı sıra akademik başarıya da dolaylı katkı sağlamaktadır (Fraser, 2012).

Spor liselerinde fiziksel öğrenme ortamları, öğrencilerin sportif performanslarını geliştiren uygulama alanları olmanın ötesinde, bütüncül gelişimlerini destekleyen eğitim mekanlarıdır. Modern, güvenli, teknolojik ve erişilebilir spor tesisleri; etkili öğrenme süreçlerinin gerçekleşmesinde, öğrencilerin fiziksel aktiviteye katılımının artırılmasında ve yaşam boyu spor alışkanlıklarının kazandırılmasında kritik bir role sahiptir.

4.2. Dijital öğrenme ortamları

Dijital teknolojilerin eğitim süreçlerine entegrasyonu, spor pedagojisinde önemli dönüşümlere yol açmıştır. Geleneksel öğretim yöntemlerinin yanında video analiz sistemleri, performans takip yazılımları, sanal öğrenme ortamları, mobil uygulamalar, çevrimiçi eğitim platformları ve giyilebilir teknolojiler günümüzde spor liselerinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu dijital öğrenme ortamları, öğrencilerin öğrenme süreçlerini daha etkileşimli, bireyselleştirilmiş ve veri temelli hâle getirerek sportif performansın geliştirilmesine önemli katkılar sunmaktadır (Casey, Goodyear, & Armour, 2017).

Spor eğitiminde dijital öğrenme ortamlarının en yaygın kullanım alanlarından biri video analiz sistemleridir. Video analiz teknolojileri sayesinde öğrenciler, gerçekleştirdikleri hareketleri tekrar izleyebilmekte, teknik hatalarını görebilmekte ve öğretmenlerinden ayrıntılı geri bildirim alabilmektedir. Motor öğrenme kuramlarına göre bireyin kendi performansını gözlemlemesi ve hatalarını fark etmesi öğrenmenin kalıcılığını artırmaktadır. Özellikle atletizm, jimnastik, yüzme ve takım sporları gibi teknik beceri gerektiren branşlarda video destekli öğretim uygulamalarının öğrencilerin performans gelişimini hızlandırdığı belirtilmektedir (Potdevin et al., 2018).

Performans takip yazılımları da spor liselerinde kullanılan önemli dijital öğrenme araçları arasında yer almaktadır. Bu yazılımlar aracılığıyla öğrencilerin antrenman yükleri, kalp atım hızları, hareket yoğunlukları, koşu mesafeleri ve fiziksel uygunluk düzeyleri düzenli olarak takip edilebilmektedir. Elde edilen veriler öğretmenler ve antrenörler tarafından analiz edilerek öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri değerlendirilebilmektedir. Böylece eğitim ve antrenman programları öğrencilerin ihtiyaçlarına göre düzenlenebilmekte ve öğrenme süreçleri daha etkili hâle getirilebilmektedir (Baca & Kornfeind, 2012).

Çevrimiçi öğrenme platformları da spor pedagojisinde giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Moodle, Google Classroom ve benzeri dijital öğrenme yönetim sistemleri aracılığıyla öğrenciler ders materyallerine istedikleri zaman erişebilmekte, ödevlerini çevrimiçi olarak teslim edebilmekte ve öğretmenlerle sürekli iletişim kurabilmektedir. Özellikle pandemi sonrası dönemde uzaktan eğitim uygulamalarının yaygınlaşması, spor eğitiminde dijital öğrenme ortamlarının önemini daha da artırmıştır. Çevrimiçi öğrenme sistemleri, teorik spor bilimleri derslerinin yürütülmesinde ve öğrencilerin

bağımsız öğrenme becerilerinin geliştirilmesinde önemli avantajlar sağlamaktadır (Daum & Buschner, 2012).

Dijital öğrenme ortamlarının önemli bir bileşeni de mobil öğrenme uygulamalarıdır. Akıllı telefonlar ve tabletler üzerinden kullanılan uygulamalar sayesinde öğrenciler antrenman programlarını takip edebilmekte, egzersiz videolarına ulaşabilmekte ve fiziksel performanslarını anlık olarak değerlendirebilmektedir. Mobil öğrenme araçları, öğrenmenin yalnızca okul ortamıyla sınırlı kalmamasını sağlayarak yaşam boyu öğrenme anlayışını desteklemektedir (Sung, Chang, & Liu, 2016).

Son yıllarda sanal gerçeklik (VR) ve artırılmış gerçeklik (AR) teknolojileri de spor eğitiminde kullanılmaya başlanmıştır. Bu teknolojiler öğrencilerin karmaşık hareketleri üç boyutlu ortamda incelemelerine, taktiksel durumları deneyimlemelerine ve risk oluşturmayan sanal ortamlarda uygulama yapmalarına olanak tanımaktadır. Araştırmalar, sanal gerçeklik uygulamalarının özellikle motor beceri öğretimi ve karar verme süreçlerinde olumlu etkiler oluşturduğunu göstermektedir (Neumann, Moffitt, Thomas, Loveday, Watling, Lombardo, & Antonova, 2018).

Dijital öğrenme ortamları aynı zamanda öğrencilerin öğrenme motivasyonlarını artırmaktadır. Teknoloji destekli öğretim süreçleri öğrencilerin derse aktif katılımını teşvik etmekte, geri bildirim süreçlerini hızlandırmakta ve öğrenme deneyimlerini daha ilgi çekici hâle getirmektedir. Özellikle dijital oyunlaştırma uygulamaları, öğrencilerin öğrenmeye yönelik ilgilerini artırmakta ve sportif becerilerin daha eğlenceli bir şekilde geliştirilmesine katkı sağlamaktadır (Goodyear, Kerner, & Quennerstedt, 2019).

Bununla birlikte dijital öğrenme ortamlarının etkili kullanılabilmesi için öğretmenlerin teknoloji okuryazarlığı

düzeylerinin yüksek olması gerekmektedir. Spor pedagojisinde teknolojinin yalnızca araç olarak değil, öğrenmeyi destekleyen pedagojik bir unsur olarak değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Teknolojik araçların pedagojik amaçlarla bütünleştirilmesi, öğrenme süreçlerinin niteliğini artırmakta ve öğrencilerin hem sportif hem de akademik gelişimlerini desteklemektedir (Kretschmann, 2015).

Sonuç olarak dijital öğrenme ortamları, spor liselerinde öğretim süreçlerini zenginleştiren ve öğrenmeyi daha etkili hâle getiren önemli eğitim bileşenleridir. Video analiz sistemleri, performans takip yazılımları, mobil uygulamalar, çevrimiçi öğrenme platformları ve sanal gerçeklik teknolojileri sayesinde öğrenciler bireysel gelişimlerini daha yakından takip edebilmekte, öğrenme süreçlerine aktif katılabilmekte ve bilimsel verilere dayalı eğitim deneyimleri yaşayabilmektedir.

4.3.Sosyal öğrenme ortamları

Spor liselerinde sosyal öğrenme ortamları, öğrencilerin yalnızca sportif becerilerinin değil, aynı zamanda sosyal, duygusal ve kişisel gelişimlerinin desteklenmesinde önemli bir role sahiptir. Spor eğitimi doğası gereği bireyler arası etkileşime dayalı bir süreç olduğundan, öğrenciler takım arkadaşları, öğretmenler, antrenörler ve diğer paydaşlarla sürekli iletişim içerisinde bulunmaktadır. Bu etkileşimler aracılığıyla takım çalışması, iletişim, liderlik, sorumluluk alma, iş birliği, empati ve problem çözme gibi yaşam becerileri gelişmektedir. Spor liselerinde oluşturulan sosyal öğrenme ortamları, öğrencilerin sosyal kimliklerinin şekillenmesine ve toplumsal yaşama uyum sağlamalarına katkıda bulunan önemli eğitim alanları olarak değerlendirilmektedir (Vygotsky, 1978).

Sosyal öğrenme kuramına göre bireyler yalnızca doğrudan deneyimler yoluyla değil, başkalarını gözlemleyerek ve sosyal

etkileşimler aracılığıyla da öğrenmektedir. Bandura'ya (1986) göre öğrenme sürecinde model alma, gözlem ve karşılıklı etkileşim temel mekanizmalardır. Spor liselerinde öğrenciler antrenörlerini, öğretmenlerini ve başarılı sporcuları rol model olarak görmekte; onların davranışlarını, çalışma disiplinlerini ve sportif tutumlarını gözlemleyerek öğrenmektedirler. Bu durum sosyal öğrenme ortamlarının eğitsel değerini artırmaktadır.

Takım sporları sosyal öğrenme ortamlarının en önemli bileşenlerinden biridir. Futbol, basketbol, voleybol ve hentbol gibi takım sporları öğrencilerin ortak hedefler doğrultusunda hareket etmelerini gerektirir. Takım üyeleri arasındaki iş birliği, iletişim ve koordinasyon süreçleri öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmektedir. Araştırmalar, takım sporlarına düzenli katılım gösteren öğrencilerin sosyal uyum düzeylerinin, öz güvenlerinin ve grup içinde çalışma becerilerinin daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Bailey, 2006).

Spor liselerinde sosyal öğrenme ortamları aynı zamanda liderlik becerilerinin gelişimine de katkı sağlamaktadır. Takım kaptanlığı, grup organizasyonları, antrenman planlamaları ve sportif etkinliklerde üstlenilen görevler öğrencilerin liderlik deneyimleri kazanmalarına olanak tanımaktadır. Liderlik becerileri, bireyin yalnızca spor yaşamında değil akademik ve mesleki yaşamında da önemli avantajlar sağlamaktadır. Spor ortamlarında liderlik deneyimi yaşayan öğrencilerin karar verme, sorumluluk alma ve kriz yönetimi becerilerinin geliştiği belirtilmektedir (Gould & Voelker, 2012).

İletişim becerileri de sosyal öğrenme ortamlarının önemli kazanımları arasında yer almaktadır. Spor etkinlikleri sırasında öğrenciler sürekli olarak takım arkadaşları ve öğretmenleriyle iletişim kurmak zorundadır. Bu süreç, etkili konuşma, aktif dinleme, geri bildirim verme ve çatışma çözme becerilerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Özellikle takım sporlarında

etkili iletişim, hem sportif performansın hem de grup uyumunun artırılmasında kritik öneme sahiptir (Smith & Smoll, 2007).

Sosyal öğrenme ortamları öğrencilerin duygusal gelişimlerini de desteklemektedir. Spor faaliyetleri sırasında kazanma ve kaybetme deneyimleri yaşayan öğrenciler, duygularını kontrol etmeyi, stresle başa çıkmayı ve başarısızlık karşısında dayanıklılık göstermeyi öğrenmektedir. Bu süreç, bireyin psikolojik sağlamlığının gelişmesine katkı sağlamaktadır. Sporun sosyal ve duygusal öğrenme üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalar, sportif katılımın öz saygı, öz yeterlik ve sosyal aidiyet duygularını güçlendirdiğini göstermektedir (Holt et al., 2017).

Ayrıca spor liselerinde düzenlenen turnuvalar, müsabakalar, kamplar, sosyal sorumluluk projeleri ve kulüp etkinlikleri öğrencilerin farklı sosyal çevrelerle etkileşim kurmalarına olanak tanımaktadır. Bu etkinlikler öğrencilerin kültürel farkındalıklarını artırmakta, farklı görüşlere saygı göstermelerini desteklemekte ve toplumsal sorumluluk bilinci geliştirmelerine katkı sağlamaktadır. Sporun birleştirici gücü sayesinde öğrenciler farklı sosyal gruplarla iş birliği yapma deneyimi kazanmaktadır (Coalter, 2010).

Modern spor pedagojisi yaklaşımlarında öğrenme yalnızca bireysel bir süreç olarak değil, sosyal etkileşimler yoluyla gerçekleşen bir yapılandırma süreci olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle spor liselerinde oluşturulan olumlu sosyal iklim, öğrencilerin öğrenme motivasyonlarını artırmakta ve akademik başarılarını da olumlu yönde etkileyebilmektedir. Destekleyici ve kapsayıcı sosyal öğrenme ortamları öğrencilerin okula aidiyet duygularını güçlendirmekte, eğitim süreçlerine daha aktif katılmalarını sağlamaktadır (Fraser, 2012).

Sosyal öğrenme ortamları, spor liselerinde eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Takım çalışması, iletişim, liderlik, empati, sorumluluk alma ve sosyal uyum gibi beceriler bu ortamlar aracılığıyla gelişmektedir. Spor liselerinde oluşturulan etkili sosyal öğrenme ortamları, öğrencilerin yalnızca başarılı sporcular olarak değil, aynı zamanda toplumsal yaşamda etkin rol üstlenebilen bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlamaktadır.

5. SPOR PEDAGOJİSİNDE ÖĞRETMEN ROLLERİ

Spor pedagojisinde öğretmen, yalnızca bilgi aktaran bir eğitimci değil, aynı zamanda öğrencinin öğrenme sürecini yönlendiren, rehberlik eden, motive eden ve bireysel gelişimini destekleyen çok yönlü bir profesyoneldir. Geleneksel eğitim anlayışında öğretmen daha çok bilginin kaynağı olarak görülürken, çağdaş spor pedagojisi yaklaşımlarında öğretmen; öğrenme ortamını düzenleyen, öğrencilerin aktif katılımını sağlayan ve onların fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimlerini destekleyen bir kolaylaştırıcı olarak değerlendirilmektedir (Kirk, 2010). Spor liselerinde öğretmenin rolü, öğrencilerin yalnızca sportif performanslarını geliştirmekle sınırlı olmayıp, yaşam boyu fiziksel aktivite alışkanlıkları kazanmalarını ve çok yönlü bireyler olarak yetişmelerini de kapsamaktadır.

Spor pedagojisinde öğretmenin en temel görevlerinden biri etkili öğrenme ortamları oluşturmaktır. Öğretmen, öğrencilerin yaş, gelişim düzeyi, ilgi alanları ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak öğrenme etkinliklerini planlamak zorundadır. Öğrenci merkezli eğitim anlayışına göre öğrenmenin etkili olabilmesi için öğrencilerin sürece aktif olarak katılması gerekmektedir. Bu nedenle öğretmen, derslerde problem çözme, iş birliğine dayalı öğrenme, oyun temelli öğretim ve uygulamalı etkinlikler gibi yöntemlerden yararlanarak öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını teşvik etmektedir (Metzler, 2017).

Öğretmen aynı zamanda önemli bir rehber ve danışman rolü üstlenmektedir. Spor liselerinde öğrenim gören öğrenciler, ergenlik döneminin getirdiği fiziksel, psikolojik ve sosyal değişimlerle karşı karşıya kalmaktadır. Bu süreçte öğretmenler, öğrencilerin akademik ve sportif hedeflerini belirlemelerine yardımcı olmakta, karşılaştıkları sorunların çözümünde destek sağlamak ve kariyer planlamalarına katkıda bulunmaktadır.

Öğretmenin öğrencilerle kurduğu olumlu ilişki, öğrenme motivasyonunu ve okula bağlılığı artıran önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir (Wentzel, 2012).

Spor pedagojisinde öğretmenin bir diğer önemli rolü motivasyon sağlayıcı olmasıdır. Öğrencilerin öğrenmeye yönelik ilgilerinin ve derse katılım düzeylerinin artırılmasında öğretmenin tutum ve davranışları belirleyici olmaktadır. Öz Belirleme Kuramı'na göre öğrencilerin özerklik, yeterli ve ilişki kurma ihtiyaçlarının desteklenmesi, içsel motivasyonun gelişmesine katkı sağlamaktadır (Deci & Ryan, 2000). Bu bağlamda öğretmenler, öğrencilerin başarılarını takdir ederek, yapıcı geri bildirimler sunarak ve bireysel gelişimlerini destekleyerek motivasyon süreçlerine katkıda bulunmaktadır.

Öğretmen aynı zamanda bir rol modelidir. Spor liselerinde öğrenciler öğretmenlerinin davranışlarını, iletişim biçimlerini, etik anlayışlarını ve mesleki tutumlarını gözlemleyerek öğrenmektedir. Sosyal öğrenme kuramına göre bireyler, çevrelerinde bulunan modelleri gözlemleyerek davranış geliştirmektedirler (Bandura, 1986). Bu nedenle spor pedagojisinde öğretmenin adil, dürüst, sorumluluk sahibi ve etik değerlere bağlı bir tutum sergilemesi büyük önem taşımaktadır. Öğretmenlerin sergilediği olumlu davranışlar öğrencilerin karakter gelişimine ve spor ahlakı kazanmalarına katkı sağlamaktadır.

Çağdaş spor pedagojisinde öğretmenin değerlendirme rolü de oldukça önemlidir. Değerlendirme yalnızca öğrencilerin performanslarını ölçmek amacıyla değil, öğrenme süreçlerini geliştirmek amacıyla da kullanılmaktadır. Öğretmenler süreç değerlendirme, performans değerlendirme, öz değerlendirme ve akran değerlendirme gibi farklı yöntemlerden yararlanarak öğrencilerin gelişimlerini takip etmektedir. Bu yaklaşım,

öğrencilerin güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerini fark etmelerine yardımcı olmaktadır (Hay & Penney, 2013).

Teknolojik gelişmelerle birlikte öğretmenlerin rolü daha da çeşitlenmiştir. Günümüzde spor pedagojisinde dijital araçlar, video analiz sistemleri, çevrimiçi öğrenme platformları ve performans takip uygulamaları yaygın biçimde kullanılmaktadır. Öğretmenler bu teknolojileri etkili şekilde kullanarak öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirmekte ve bireyselleştirilmiş öğretim fırsatları sunmaktadır. Teknoloji entegrasyonu, öğretmenin yalnızca bilgi aktaran değil aynı zamanda öğrenmeyi tasarlayan ve yöneten bir uzman olmasını gerektirmektedir (Casey, Goodyear, & Armour, 2017).

Spor pedagojisinde öğretmen aynı zamanda kapsayıcı eğitimin uygulayıcısıdır. Farklı yeteneklere, öğrenme hızlarına ve bireysel özelliklere sahip öğrencilerin eğitim süreçlerine etkin biçimde katılmalarını sağlamak öğretmenin temel sorumluluklarından biridir. Kapsayıcı öğretim anlayışı doğrultusunda öğretmenler, her öğrencinin potansiyelini geliştirebileceği öğrenme fırsatları sunarak eğitimde fırsat eşitliğini desteklemektedir (Lieberman & Houston-Wilson, 2018).

Spor pedagojisinde öğretmen, bilgi aktarıcısı olmanın ötesinde öğrenme sürecinin planlayıcısı, rehberi, motivasyon kaynağı, rol modeli, değerlendiricisi ve teknoloji entegratörü olarak çok boyutlu görevler üstlenmektedir. Öğretmenin sahip olduğu pedagojik bilgi, iletişim becerileri ve mesleki yeterlilikler, öğrencilerin sportif başarılarının yanı sıra sosyal, duygusal ve akademik gelişimlerini de doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle spor liselerinde eğitim kalitesinin artırılmasında öğretmenin rolü merkezi bir öneme sahiptir.

6. MOTİVASYON VE ÖĞRENCİ KATILIMI

Motivasyon, spor pedagojisinin en temel bileşenlerinden biri olup öğrencilerin öğrenme süreçlerine aktif katılımını, sportif performanslarını ve uzun vadeli fiziksel aktivite alışkanlıklarını doğrudan etkileyen önemli bir psikolojik faktördür. Spor eğitiminde öğrencilerin yalnızca fiziksel olarak etkinliklere katılması yeterli görülmemekte, aynı zamanda öğrenme sürecine bilişsel ve duyuşsal açıdan da aktif biçimde dahil olmaları beklenmektedir. Bu nedenle spor pedagojisinde motivasyon, öğrenmenin gerçekleşmesini sağlayan temel itici güçlerden biri olarak değerlendirilmektedir (Ntoumanis, 2001).

Motivasyon genel olarak bireyi belirli bir davranışa yönelten, davranışın devamlılığını sağlayan ve davranışın yoğunluğunu belirleyen içsel süreçler bütünü olarak tanımlanmaktadır. Spor ortamlarında motivasyon, öğrencilerin antrenmanlara katılım düzeylerini, öğrenmeye yönelik isteklerini, çaba gösterme eğilimlerini ve karşılaştıkları zorluklarla mücadele etme kapasitelerini etkilemektedir. Yüksek düzeyde motive olan öğrenciler, öğrenme etkinliklerine daha fazla katılım göstermekte, daha uzun süre çaba sarf etmekte ve başarısızlık karşısında daha dirençli davranmaktadırlar (Roberts, Treasure, & Conroy, 2007).

Spor pedagojisinde motivasyonun açıklanmasında en yaygın kullanılan kuramlardan biri Öz Belirleme Kuramı'dır (Self-Determination Theory). Deci ve Ryan'a (2000) göre bireylerin içsel motivasyonlarının gelişebilmesi için özerklik, yeterlik ve ilişki kurma üzere üç temel psikolojik ihtiyacın karşılanması gerekmektedir. Özerklik, bireyin kendi davranışları üzerinde kontrol sahibi olduğunu hissetmesini; yeterlik, başarılı olabileceğine inanmasını; ilişki kurma ise sosyal çevresi tarafından kabul edildiğini ve desteklendiğini hissetmesini ifade etmektedir. Spor liselerinde öğretmenlerin ve antrenörlerin bu ihtiyaçları destekleyen

öğrenme ortamları oluşturmaları, öğrencilerin motivasyon düzeylerini artırmaktadır (Deci & Ryan, 2000).

İçsel motivasyon, öğrencinin herhangi bir ödül veya dış baskı olmaksızın yalnızca yaptığı etkinlikten keyif aldığı için katılım göstermesi olarak tanımlanmaktadır. Spor pedagojisinde içsel motivasyonun geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Çünkü içsel olarak motive olan öğrenciler, sportif faaliyetlere daha uzun süre devam etmekte, öğrenmeye daha fazla ilgi göstermekte ve performans gelişiminde daha başarılı sonuçlar elde etmektedirler. Araştırmalar, içsel motivasyon düzeyi yüksek öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılım sıklıklarının ve yaşam boyu spor yapma eğilimlerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir (Standage, Duda, & Ntoumanis, 2005).

Öğrenci katılımı ise motivasyonun davranışa dönüşmüş hâli olarak değerlendirilebilir. Katılım; öğrencinin ders etkinliklerine fiziksel, zihinsel ve duygusal olarak dahil olmasını ifade etmektedir. Spor liselerinde öğrenci katılımı yalnızca antrenmanlara veya derslere devam etmekle sınırlı değildir. Öğrencinin öğrenme görevlerine ilgi göstermesi, takım çalışmalarına katkı sunması, sorumluluk alması ve öğrenme sürecine gönüllü olarak katılması da katılımın önemli göstergeleri arasında yer almaktadır (Fredricks, Blumenfeld, & Paris, 2004).

Öğrenci katılımının artırılmasında öğretmenin rolü oldukça önemlidir. Öğretmenlerin destekleyici iletişim kurmaları, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate almaları ve başarıyı yalnızca sonuç odaklı değil gelişim odaklı değerlendirmeleri motivasyonu olumlu yönde etkilemektedir. Özellikle olumlu geri bildirimler, öğrencilerin öz yeterlik algılarını güçlendirmekte ve öğrenme sürecine daha aktif katılmalarını sağlamaktadır (Hattie & Timperley, 2007).

Spor pedagojisinde hedef belirleme stratejileri de motivasyonun artırılmasında etkili yöntemlerden biridir. Ulaşılabilir ve gerçekçi

hedefler belirleyen öğrenciler, gelişimlerini daha somut biçimde gözlemleyebilmekte ve başarı duygusunu daha sık yaşayabilmektedirler. Hedef belirleme süreci öğrencilerin öz düzenleme becerilerini geliştirirken aynı zamanda öğrenme sorumluluğunu üstlenmelerine de katkı sağlamaktadır (Locke & Latham, 2002).

Takım çalışmaları ve sosyal öğrenme ortamları da motivasyon üzerinde önemli etkilere sahiptir. Öğrencilerin takım arkadaşlarından destek görmeleri, grup içerisinde kabul edilmeleri ve ortak hedefler doğrultusunda çalışmaları katılım düzeylerini artırmaktadır. Sosyal aidiyet duygusu, özellikle ergenlik dönemindeki öğrencilerin spor etkinliklerine devam etmelerinde önemli bir belirleyici olarak görülmektedir (Allen, 2003).

Son yıllarda dijital teknolojilerin kullanımı da öğrenci motivasyonunu destekleyen önemli araçlardan biri hâline gelmiştir. Video analiz sistemleri, performans takip uygulamaları, çevrimiçi öğrenme platformları ve oyunlaştırılmış eğitim uygulamaları öğrencilerin öğrenme süreçlerine olan ilgilerini artırmaktadır. Teknoloji destekli öğrenme ortamları, öğrencilerin kendi gelişimlerini takip etmelerine olanak sağlayarak öğrenmeye yönelik sorumluluk duygularını güçlendirmektedir (Casey, Goodyear, & Armour, 2017).

Motivasyon ve öğrenci katılımı, spor pedagojisinin başarısını belirleyen temel unsurlar arasında yer almaktadır. İçsel motivasyonun desteklendiği, öğrencilerin özerkliklerinin teşvik edildiği ve olumlu sosyal ilişkilerin geliştirildiği öğrenme ortamları, öğrencilerin hem sportif hem de akademik başarılarını artırmaktadır. Bu nedenle spor liselerinde öğretim süreçlerinin planlanmasında motivasyon stratejilerine özel önem verilmesi gerekmektedir.

7. SPOR LİSELERİNDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Spor liselerinde ölçme ve değerlendirme, öğrencilerin yalnızca sportif performanslarının belirlenmesini değil, aynı zamanda öğrenme süreçlerinin izlenmesini, gelişimlerinin desteklenmesini ve eğitim programlarının etkililiğinin değerlendirilmesini amaçlayan önemli bir pedagojik süreçtir. Modern spor pedagojisi anlayışında değerlendirme, sadece öğrencinin belirli bir zamanda ulaştığı performans düzeyini ölçen sonuç odaklı bir uygulama olarak değil, öğrenme sürecini sürekli izleyen ve geliştiren süreç odaklı bir yaklaşım olarak ele alınmaktadır (Hay & Penney, 2013). Bu anlayış doğrultusunda spor liselerinde değerlendirme, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimlerini kapsayan çok boyutlu bir yapı göstermektedir.

Geleneksel değerlendirme anlayışında öğrencilerin başarıları çoğunlukla performans sonuçlarına göre belirlenirken, çağdaş spor pedagojisinde öğrencinin öğrenme süreci boyunca gösterdiği gelişim de değerlendirme kapsamına alınmaktadır. Özellikle spor liselerinde öğrencilerin fiziksel yeterlilikleri, teknik becerileri, taktiksel bilgileri, iletişim becerileri, takım çalışmasına katılımları ve sportmenlik davranışları birlikte değerlendirilmektedir. Bu yaklaşım, öğrencilerin yalnızca başarı düzeylerine değil, bireysel gelişim süreçlerine de odaklanılmasını sağlamaktadır.

Süreç değerlendirme (formative assessment), spor pedagojisinde en önemli değerlendirme türlerinden biridir. Süreç değerlendirme, öğrenme devam ederken gerçekleştirilen ve öğrencilere gelişimlerine yönelik geri bildirim sağlayan değerlendirme uygulamalarını kapsamaktadır. Bu değerlendirme türü sayesinde öğretmenler öğrencilerin güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerini belirleyebilmekte, öğretim süreçlerini buna göre yeniden düzenleyebilmektedir. Aynı zamanda öğrenciler de

kendi öğrenme süreçleri hakkında farkındalık kazanarak eksik yönlerini geliştirme fırsatı bulmaktadırlar (Black & Wiliam, 2009).

Performans değerlendirmeleri spor liselerinde yaygın olarak kullanılan ölçme araçları arasında yer almaktadır. Performans değerlendirmesi, öğrencilerin belirli hareketleri veya sportif görevleri gerçek uygulama ortamlarında yerine getirme düzeylerini ölçmektedir. Örneğin basketbolda pas verme becerisi, voleybolda servis tekniği veya atletizmde koşu performansı belirli kriterlere göre değerlendirilebilmektedir. Bu değerlendirme yöntemi, öğrencilerin yalnızca teorik bilgi düzeylerini değil, bilgiyi uygulamaya dönüştürebilme becerilerini de ortaya koymaktadır (Oslin, Mitchell, & Griffin, 1998).

Spor liselerinde kullanılan bir diğer önemli değerlendirme yaklaşımı otantik değerlendirmedir. Otantik değerlendirme, öğrencilerin gerçek yaşam ve spor ortamlarında karşılaşılabilecekleri görevleri yerine getirmelerini esas almaktadır. Bu yaklaşım sayesinde öğrencilerin teknik becerilerinin yanı sıra karar verme, problem çözme, iş birliği yapma ve taktik geliştirme becerileri de değerlendirilebilmektedir. Özellikle oyun temelli öğrenme modellerinde otantik değerlendirme uygulamalarının öğrencilerin öğrenme düzeylerini daha doğru yansıttığı belirtilmektedir (Wiggins, 1998).

Öz değerlendirme ve akran değerlendirmesi de çağdaş spor pedagojisinde önemli yer tutmaktadır. Öz değerlendirme, öğrencilerin kendi performanslarını belirli ölçütlere göre değerlendirmelerini sağlarken, akran değerlendirmesi öğrencilerin birbirlerinin performanslarını gözlemleyerek geri bildirim vermelerine olanak tanımaktadır. Bu uygulamalar öğrencilerin eleştirel düşünme, öz düzenleme ve sorumluluk

alma becerilerini geliştirmektedir. Ayrıca öğrencilerin öğrenme sürecine daha aktif katılmalarını sağlayarak değerlendirmeyi öğretim sürecinin doğal bir parçası hâline getirmektedir (Andrade & Valtcheva, 2009).

Spor liselerinde değerlendirme yalnızca psikomotor becerilerle sınırlı değildir. Spor bilimleri derslerinde öğrencilerin teorik bilgi düzeyleri yazılı sınavlar, projeler, sunumlar ve araştırma ödevleri aracılığıyla değerlendirilmektedir. Bunun yanında öğrencilerin spor etiği, fair play anlayışı, takım çalışması ve liderlik becerileri gibi duyuşsal özellikleri de gözlem formları ve dereceli puanlama anahtarları kullanılarak değerlendirilebilmektedir (Metzler, 2017).

Teknolojik gelişmeler ölçme ve değerlendirme süreçlerini de önemli ölçüde etkilemiştir. Günümüzde video analiz sistemleri, performans takip yazılımları, dijital portfolyolar ve çevrimiçi değerlendirme araçları spor liselerinde yaygın biçimde kullanılmaktadır. Bu teknolojiler sayesinde öğrencilerin gelişimleri uzun dönemli olarak izlenebilmekte ve daha objektif değerlendirme sonuçları elde edilebilmektedir. Özellikle video destekli değerlendirme uygulamaları, öğrencilerin teknik hatalarını görmelerine ve gelişimlerini somut biçimde takip etmelerine olanak sağlamaktadır (Casey, Goodyear, & Armour, 2017).

Etkili bir değerlendirme sürecinin temel unsurlarından biri de geri bildirimdir. Spor pedagojisinde geri bildirim, öğrencilerin mevcut performans düzeylerini anlamalarına ve gelişim alanlarını belirlemelerine yardımcı olmaktadır. Yapıcı, zamanında ve geliştirici geri bildirimlerin öğrencilerin öğrenme motivasyonlarını artırdığı ve performans gelişimlerini hızlandırdığı belirtilmektedir (Hattie & Timperley, 2007). Bu nedenle değerlendirme sonuçlarının yalnızca not verme amacıyla

değil, öğrenmeyi geliştirme amacıyla kullanılması önem taşımaktadır.

Spor liselerinde ölçme ve değerlendirme, öğrencilerin çok yönlü gelişimlerini destekleyen temel eğitim süreçlerinden biridir. Süreç ve sonuç değerlendirmelerinin birlikte kullanıldığı, performansın yanı sıra bireysel gelişimin de dikkate alındığı değerlendirme uygulamaları, öğrencilerin öğrenme düzeylerinin daha kapsamlı biçimde belirlenmesine katkı sağlamaktadır. Çağdaş spor pedagojisi anlayışı doğrultusunda değerlendirme, yalnızca başarıyı ölçen bir araç değil, öğrenmeyi destekleyen ve geliştiren bir süreç olarak ele alınmalıdır.

8. EĞİTİMSEL KAZANIMLAR

Spor liselerinde eğitim alan öğrenciler;

- Fiziksel gelişim
- Sosyal beceri gelişimi
- Akademik başarı
- Disiplin ve öz düzenleme gibi önemli kazanımlar elde ederler.

8.1.Eğitimsel Kazanımlar

Spor liseleri, öğrencilerin yalnızca sportif performanslarını geliştirmeyi amaçlayan kurumlar değil; aynı zamanda fiziksel, bilişsel, sosyal ve duyuşsal gelişimlerini destekleyen kapsamlı eğitim ortamlarıdır. Spor pedagojisinin temel hedeflerinden biri, bireyin spor aracılığıyla çok yönlü gelişimini sağlamak ve yaşam boyu öğrenme becerileri kazandırmaktır. Bu doğrultuda spor liselerinde eğitim alan öğrenciler fiziksel gelişim, sosyal beceri gelişimi, akademik başarı, disiplin ve öz düzenleme gibi birçok önemli eğitimsel kazanım elde etmektedirler (Bailey, 2006).

8.2.Fiziksel Gelişim

Spor liselerinin en belirgin eğitimsel kazanımlarından biri öğrencilerin fiziksel gelişimlerine sağladığı katkıdır. Düzenli antrenmanlar, beden eğitimi dersleri ve sportif etkinlikler sayesinde öğrencilerin kardiyovasküler dayanıklılıkları, kas kuvvetleri, esneklikleri, süratleri ve koordinasyon becerileri gelişmektedir. Ergenlik döneminde gerçekleştirilen planlı fiziksel aktiviteler, sağlıklı büyüme ve gelişme süreçlerini desteklemekte, obezite riskini azaltmakta ve yaşam boyu fiziksel aktivite alışkanlığı kazandırmaktadır (Janssen & LeBlanc, 2010).

Fiziksel aktivitenin yalnızca bedensel gelişim üzerinde değil, aynı zamanda genel sağlık üzerinde de olumlu etkileri

bulunmaktadır. Düzenli spor yapan öğrencilerde kalp-damar hastalıkları risk faktörlerinin azaldığı, kemik mineral yoğunluğunun arttığı ve metabolik sağlık göstergelerinin iyileştiği belirtilmektedir. Bu nedenle spor liseleri, öğrencilerin sağlıklı yaşam davranışları geliştirmelerinde önemli bir eğitim işlevi üstlenmektedir (Strong et al., 2005).

8.3.Sosyal Beceri Gelişimi

Spor liselerinde eğitim alan öğrencilerin önemli kazanımlarından biri de sosyal becerilerinin gelişmesidir. Spor etkinlikleri, bireylerin sürekli olarak takım arkadaşları, öğretmenleri ve rakipleriyle etkileşim içerisinde bulunduğu sosyal öğrenme ortamları oluşturmaktadır. Bu süreçte öğrenciler iletişim kurma, iş birliği yapma, empati geliştirme, liderlik üstlenme ve çatışmaları çözme gibi önemli sosyal beceriler kazanmaktadır (Holt et al., 2017).

Özellikle takım sporları, öğrencilerin ortak hedefler doğrultusunda çalışma alışkanlığı geliştirmelerine katkı sağlamaktadır. Takım içinde görev paylaşımı yapmak, sorumluluk üstlenmek ve grup başarısına katkı sağlamak sosyal uyumun gelişmesini desteklemektedir. Sporun sosyal gelişim üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmalar, düzenli sportif katılımın öğrencilerin öz güvenlerini artırdığını ve sosyal aidiyet duygularını güçlendirdiğini ortaya koymaktadır (Fraser-Thomas, Côté, & Deakin, 2005).

8.4.Akademik Başarı

Spor liselerinde sıkça tartışılan konulardan biri sporun akademik başarı üzerindeki etkisidir. Uzun yıllar boyunca sportif faaliyetlerin akademik başarıyı olumsuz etkileyebileceği düşünülmüş olsa da günümüzde yapılan bilimsel araştırmalar bunun aksini göstermektedir. Düzenli fiziksel aktivitenin dikkat,

hafıza, yürütücü işlevler ve bilişsel performans üzerinde olumlu etkileri olduğu belirlenmiştir (Hillman, Erickson, & Kramer, 2008).

Fiziksel aktivite sırasında beyne giden kan akışının artması, sinir hücreleri arasındaki bağlantıların güçlenmesi ve nöroplastisite süreçlerinin desteklenmesi öğrenme performansını olumlu yönde etkilemektedir. Bu nedenle spor liselerinde eğitim alan öğrenciler yalnızca sportif becerilerini geliştirmekle kalmamakta, aynı zamanda akademik öğrenme süreçlerini destekleyen bilişsel avantajlar da elde etmektedirler (Singh et al., 2012).

Sporun öğrencilerin okul bağlılığı ve eğitim motivasyonu üzerindeki olumlu etkileri de akademik başarıya katkı sağlamaktadır. Sportif etkinliklere düzenli katılan öğrencilerin devamsızlık oranlarının daha düşük olduğu ve okul yaşamına daha yüksek düzeyde uyum sağladıkları bildirilmektedir (Trudeau & Shephard, 2008).

8.5. Disiplin ve Öz Düzenleme

Spor liselerinde kazanılan en önemli yaşam becerilerinden biri disiplin ve öz düzenleme becerisidir. Spor eğitimi, düzenli çalışma, zaman yönetimi, sorumluluk alma ve hedef odaklı hareket etme gibi alışkanlıkların gelişmesine katkı sağlamaktadır. Antrenman programlarına uyum sağlamak, belirli hedeflere ulaşmak için sistemli çalışmak ve performans gelişimini sürekli takip etmek öğrencilerin öz disiplin becerilerini güçlendirmektedir (Zimmerman, 2002).

Öz düzenleme becerileri, bireyin kendi öğrenme süreçlerini planlaması, izlemesi ve değerlendirmesi anlamına gelmektedir. Spor ortamlarında öğrenciler hedef belirleme, performanslarını değerlendirme ve eksik yönlerini geliştirme fırsatı bulmaktadırlar. Bu süreç, yalnızca sportif başarı için değil,

akademik ve mesleki yaşamda da önemli avantajlar sağlamaktadır (Cleary & Zimmerman, 2001).

Ayrıca spor faaliyetleri sırasında karşılaşılan zorluklar, öğrencilerin sabır, kararlılık ve psikolojik dayanıklılık geliştirmelerine katkıda bulunmaktadır. Başarı ve başarısızlık deneyimlerini yönetebilen öğrenciler, yaşamın diğer alanlarında da daha etkili başa çıkma stratejileri geliştirebilmektedirler (Gould & Carson, 2008).

8.6.Spor Liselerinde Çok Yönlü Eğitimsel Kazanımlar

Spor liselerinde elde edilen eğitimsel kazanımlar yalnızca bu dört alanla sınırlı değildir. Öğrenciler aynı zamanda liderlik, etik değerler, fair play anlayışı, sorumluluk bilinci, problem çözme becerisi, eleştirel düşünme ve yaşam boyu öğrenme alışkanlıkları da kazanmaktadır. Spor pedagojisinin temel amacı, yalnızca başarılı sporcular yetiştirmek değil; aynı zamanda fiziksel olarak sağlıklı, sosyal açıdan uyumlu, akademik olarak yeterli ve kişisel gelişimini sürdürebilen bireyler yetiştirmektir (Kirk, 2010).

Sonuç olarak spor liseleri, öğrencilerin fiziksel gelişimlerini destekleyen, sosyal becerilerini geliştiren, akademik başarılarına katkı sağlayan ve disiplinli bireyler olarak yetişmelerine yardımcı olan önemli eğitim kurumlarıdır. Spor pedagojisi ilkeleri doğrultusunda yürütülen eğitim süreçleri, öğrencilerin yaşamın farklı alanlarında başarılı olabilecek çok yönlü bireyler hâline gelmelerine önemli katkılar sunmaktadır.

9. SONUÇ

Spor liselerinde spor pedagojisi, öğrencilerin yalnızca sportif performanslarını geliştirmeyi hedefleyen bir eğitim yaklaşımı değil, aynı zamanda onların fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimlerini bütüncül biçimde destekleyen kapsamlı bir eğitim anlayışıdır. Günümüz eğitim sistemlerinde sporun yalnızca fiziksel aktivite olarak değerlendirilmesi yeterli görülmemekte; sporun bireyin kişilik gelişimi, akademik başarısı, sosyal uyumu ve yaşam becerilerinin geliştirilmesi üzerindeki etkileri de ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda spor pedagojisi, spor liselerinin eğitim felsefesini şekillendiren temel disiplinlerden biri olarak önem kazanmaktadır.

Spor liselerinde gerçekleştirilen öğretim süreçleri, öğrencilerin bilgi, beceri ve tutum gelişimlerini destekleyen sistematik uygulamalar bütünüdür. Öğrenci merkezli öğretim yaklaşımları, uygulamalı öğrenme etkinlikleri, iş birliğine dayalı öğrenme yöntemleri ve teknoloji destekli öğretim uygulamaları, öğrencilerin öğrenme süreçlerine aktif katılım göstermelerine olanak sağlamaktadır. Bu süreçler sayesinde öğrenciler yalnızca teknik ve taktik sportif beceriler kazanmakla kalmamakta; aynı zamanda problem çözme, eleştirel düşünme, karar verme ve yaşam boyu öğrenme gibi üst düzey beceriler de geliştirmektedirler.

Öğrenme ortamlarının niteliği de spor liselerinde eğitimin başarısını belirleyen temel unsurlar arasında yer almaktadır. Modern spor tesisleri, uygulama alanları, laboratuvarlar, dijital öğrenme sistemleri ve sosyal öğrenme ortamları öğrencilerin çok yönlü gelişimlerine katkı sağlamaktadır. Özellikle teknolojik gelişmelerin spor eğitimine entegrasyonu, öğrenme süreçlerini daha etkili ve bireyselleştirilmiş hâle getirmektedir. Video analiz sistemleri, performans takip yazılımları ve çevrimiçi öğrenme platformları öğrencilerin gelişimlerini bilimsel veriler ışığında takip etmelerine olanak tanımaktadır. Bunun yanında takım çalışmasına dayalı

sosyal öğrenme ortamları, öğrencilerin iletişim, liderlik, empati ve iş birliği becerilerini geliştirmektedir.

Spor pedagojisinin başarısında öğretmenin rolü son derece kritiktir. Çağdaş eğitim anlayışında öğretmen, yalnızca bilgi aktaran kişi değil; öğrenmeyi planlayan, rehberlik eden, motive eden, değerlendiren ve öğrencilerin bireysel potansiyellerini ortaya çıkarmalarına yardımcı olan bir eğitim lideridir. Öğretmenlerin sahip oldukları pedagojik yeterlilikler, iletişim becerileri ve mesleki donanımları, öğrencilerin hem sportif hem de akademik başarılarını doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle spor liselerinde görev yapan öğretmenlerin sürekli mesleki gelişim faaliyetleriyle desteklenmesi büyük önem taşımaktadır.

Motivasyon ve öğrenci katılımı da spor pedagojisinin merkezinde yer almaktadır. Öğrencilerin öğrenme süreçlerine aktif biçimde katılmaları, içsel motivasyonlarının desteklenmesi ve başarı duygusunu deneyimlemeleri, eğitim süreçlerinin etkililiğini artırmaktadır. Özellikle öğrencilerin özerklik, yeterlik ve aidiyet ihtiyaçlarının karşılandığı öğrenme ortamları, hem sportif performansın hem de akademik başarının yükselmesine katkı sağlamaktadır. Bu nedenle spor liselerinde motivasyon artırıcı pedagojik stratejilerin uygulanması önemli bir gereklilik olarak görülmektedir.

Ölçme ve değerlendirme süreçleri de spor pedagojisinin ayrılmaz bir parçasıdır. Modern değerlendirme anlayışı yalnızca sonuçları ölçmeyi değil, öğrencilerin gelişim süreçlerini izlemeyi ve öğrenmeyi desteklemeyi amaçlamaktadır. Süreç değerlendirme, performans değerlendirmesi, öz değerlendirme ve akran değerlendirmesi gibi yöntemler sayesinde öğrencilerin gelişimleri çok yönlü olarak takip edilebilmektedir. Böylece değerlendirme, yalnızca not verme amacı taşıyan bir uygulama olmaktan çıkarak öğrenmeyi geliştiren pedagojik bir araç hâline gelmektedir.

Spor liselerinde uygulanan spor pedagojisi, öğrencilere çok sayıda eğitimsel kazanım sağlamaktadır. Fiziksel uygunluk düzeylerinin gelişmesi, sağlıklı yaşam alışkanlıklarının kazanılması, sosyal becerilerin güçlenmesi, akademik başarıya katkı sağlanması, öz disiplin ve öz düzenleme becerilerinin geliştirilmesi bu kazanımların başında gelmektedir. Ayrıca öğrenciler spor yoluyla liderlik, sorumluluk alma, etik davranış geliştirme, fair play anlayışı kazanma ve toplumsal değerlere uyum sağlama gibi yaşam boyu kullanılacak beceriler de edinmektedirler.

Geleceğin eğitim anlayışı göz önüne alındığında spor liselerinin yalnızca sporcu yetiştiren kurumlar olarak değil, bireyin çok yönlü gelişimini destekleyen eğitim merkezleri olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda spor pedagojisinin bilimsel araştırmalarla desteklenmesi, güncel eğitim yaklaşımlarının öğretim süreçlerine entegre edilmesi, teknolojik altyapının güçlendirilmesi ve öğretmenlerin mesleki yeterliliklerinin artırılması önem taşımaktadır. Ayrıca öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alan kapsayıcı eğitim uygulamalarının yaygınlaştırılması, spor liselerinde eğitim kalitesinin yükseltilmesine katkı sağlayacaktır.

Sonuç olarak spor liselerinde spor pedagojisi, bireyin bedensel gelişiminin ötesinde zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimini destekleyen stratejik bir eğitim alanıdır. Bilimsel temellere dayalı pedagojik uygulamalar, nitelikli öğrenme ortamları, etkili öğretmenlik süreçleri ve öğrenci merkezli eğitim anlayışı bir araya geldiğinde spor liseleri, öğrencilerin hem başarılı sporcular hem de topluma faydalı, üretken ve donanımlı bireyler olarak yetişmelerine önemli katkılar sunmaktadır. Bu nedenle spor pedagojisinin spor liselerindeki uygulamalarının sürekli geliştirilmesi ve bilimsel veriler ışığında güncellenmesi, eğitim kalitesinin artırılması açısından kritik bir gereklilik olarak değerlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Allen, J. B. (2003). Social motivation in youth sport. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 25(4), 551–567. <https://doi.org/10.1123/jsep.25.4.551>
- Andrade, H., & Du, Y. (2007). Student responses to criteria-referenced self-assessment. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 32(2), 159–181. <https://doi.org/10.1080/02602930600801928>
- Andrade, H. L., & Valtcheva, A. (2009). Promoting learning and achievement through self-assessment. *Theory Into Practice*, 48(1), 12–19. <https://doi.org/10.1080/00405840802577544>
- Arnold, P. J. (1979). *Meaning in movement, sport and physical education*. Heinemann Educational Books.
- Baca, A., & Kornfeind, P. (2012). Rapid feedback systems for elite sports training. *IEEE Pervasive Computing*, 11(2), 70–76. <https://doi.org/10.1109/MPRV.2011.79>
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. Freeman. <https://doi.org/10.5465/amr.1998.192965>
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bailey, R. (2006). Physical education and sport in schools: A review of benefits and outcomes. *Journal of School Health*, 76(8), 397–401. <https://doi.org/10.1111/j.1746-1561.2006.00132.x>
- Bailey, R., Armour, K., Kirk, D., Jess, M., Pickup, I., Sandford, R., & BERA Physical Education and Sport Pedagogy Special Interest Group. (2009). The educational benefits claimed for physical education and school sport: An

- academic review. *Research Papers in Education*, 24(1), 1–27. <https://doi.org/10.1080/02671520701809817>
- Balyi, I., Way, R., & Higgs, C. (2013). *Long-term athlete development*. Human Kinetics. <https://doi.org/10.5040/9781492595776>
- Baker, J., Cobley, S., & Fraser-Thomas, J. (2019). *Talent identification and development in sport: International perspectives*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315204679>
- Barrows, H. S. (2002). Is it truly possible to design a problem-based curriculum? *Advances in Health Sciences Education*, 7(1), 7–10. <https://doi.org/10.1023/A:1014893613443>
- Burlot, F., Richard, R., & Joncheray, H. (2018). The life of high-level athletes in France: Between sport and education. *International Review for the Sociology of Sport*, 53(1), 3–20. <https://doi.org/10.1177/1012690216647191>
- Black, P., & Wiliam, D. (2009). Developing the theory of formative assessment. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 21(1), 5–31. <https://doi.org/10.1007/s11092-008-9068-5>
- Casey, A., Goodyear, V. A., & Armour, K. M. (2017). *Digital technologies and learning in physical education: Pedagogical cases*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315670169>
- Cleary, T. J., & Zimmerman, B. J. (2001). Self-regulation differences during athletic practice by experts, non-experts, and novices. *Journal of Applied Sport Psychology*, 13(2), 185–206. <https://doi.org/10.1080/104132001753149883>

- Coalter, F. (2010). The politics of sport-for-development: Limited focus programmes and broad gauge problems? *International Review for the Sociology of Sport*, 45(3), 295–314. <https://doi.org/10.1177/1012690210366791>
- Cushion, C. J., Armour, K. M., & Jones, R. L. (2003). Coach education and continuing professional development: Experience and learning to coach. *Quest*, 55(3), 215–230. <https://doi.org/10.1080/00336297.2003.10491800>
- Daum, D. N., & Buschner, C. (2012). The status of high school online physical education in the United States. *Journal of Teaching in Physical Education*, 31(1), 86–100. <https://doi.org/10.1123/jtpe.31.1.86>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01
- Dyson, B., & Casey, A. (2016). *Cooperative learning in physical education and physical activity*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315776008>
- Dyson, B., Griffin, L., & Hastie, P. (2004). Sport education, tactical games, and cooperative learning: Theoretical and pedagogical considerations. *Quest*, 56(2), 226–240. <https://doi.org/10.1080/00336297.2004.10491823>
- Digel, H. (2013). *Elite sport schools in Germany: Structure and function*. German Sport University Cologne Publications. <https://doi.org/10.1007/978-3-658-00331-5>
- European Commission. (2020). *EU guidelines on dual careers of athletes*. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2766/407569>
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C., & Paris, A. H. (2004). School engagement: Potential of the concept, state of the

- evidence. *Review of Educational Research*, 74(1), 59–109.
<https://doi.org/10.3102/00346543074001059>
- Fraser-Thomas, J., Côté, J., & Deakin, J. (2005). Youth sport programs: An avenue to foster positive youth development. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 10(1), 19–40.
<https://doi.org/10.1080/1740898042000334890>
- Fraser, B. J. (2012). Classroom learning environments: Retrospect, context and prospect. In B. Fraser, K. Tobin, & C. McRobbie (Eds.), *Second international handbook of science education* (pp. 1191–1239). Springer.
https://doi.org/10.1007/978-1-4020-9041-7_79
- Gould, D., & Voelker, D. K. (2012). Youth sport leadership development: Leveraging the sports captaincy experience. *Journal of Sport Psychology in Action*, 3(1), 1–14.
<https://doi.org/10.1080/21520704.2011.636912>
- Gould, D., & Carson, S. (2008). Life skills development through sport: Current status and future directions. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 1(1), 58–78.
<https://doi.org/10.1080/17509840701834573>
- Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2022). *Spor liselerinde yeni dönem ve tematik spor liseleri uygulamaları*.
<https://www.gsb.gov.tr>
- Goodyear, V. A., Kerner, C., & Quennerstedt, M. (2019). Young people's uses of wearable healthy lifestyle technologies; surveillance, self-surveillance and resistance. *Sport, Education and Society*, 24(3), 212–225.
<https://doi.org/10.1080/13573322.2017.1375907>
- Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The power of feedback. *Review of Educational Research*, 77(1), 81–112.
<https://doi.org/10.3102/003465430298487>

- Hay, P. J., & Penney, D. (2013). *Assessment in physical education: A sociocultural perspective*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203135643>
- Hillman, C. H., Erickson, K. I., & Kramer, A. F. (2008). Be smart, exercise your heart: Exercise effects on brain and cognition. *Nature Reviews Neuroscience*, 9(1), 58–65. <https://doi.org/10.1038/nrn2298>
- Holt, N. L., Neely, K. C., Slater, L. G., Camiré, M., Côté, J., Fraser-Thomas, J., ... Tamminen, K. A. (2017). A grounded theory of positive youth development through sport. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 10(1), 1–49. <https://doi.org/10.1080/1750984X.2016.1180704>
- Humbert, M. L., Chad, K. E., Bruner, M. W., Spink, K. S., Muhajarine, N., Anderson, K. D., ... Gryba, C. R. (2006). Using a naturalistic ecological approach to examine the factors influencing youth physical activity across grades 7 to 12. *Health Education & Behavior*, 33(2), 181–197. <https://doi.org/10.1177/1090198105285961>
- Janssen, I., & LeBlanc, A. G. (2010). Systematic review of the health benefits of physical activity and fitness in school-aged children and youth. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 7(40), 1–16. <https://doi.org/10.1186/1479-5868-7-40>
- Kirk, D. (2010). *Physical education futures*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203868137>
- Kretschmann, R. (2015). Physical education teachers' subjective theories about integrating information and communication technology (ICT) into physical education. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 14(1), 68–96.

- Knowles, Z., Borrie, A., & Telfer, H. (2005). Towards the reflective sports coach. *Reflective Practice*, 6(2), 185–207. <https://doi.org/10.1080/14623940500106566>
- Kärmeniemi, M., Hakonen, H., & Tammelin, T. (2018). Physical activity and sport schools in Finland: A youth development perspective. *BMC Public Health*, 18(1), 1–12. <https://doi.org/10.1186/s12889-018-5104-2>
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall. <https://doi.org/10.1177/105960118600100310>
- Lieberman, L. J., & Houston-Wilson, C. (2018). *Strategies for inclusion: Physical education for everyone* (3rd ed.). Human Kinetics.
- Locke, E. A., & Latham, G. P. (2002). Building a practically useful theory of goal setting and task motivation. *American Psychologist*, 57(9), 705–717. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.57.9.705>
- Light, R. (2013). *Game sense: Pedagogy for performance, participation and enjoyment*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203137042>
- Light, R., & Harvey, S. (2017). Positive pedagogy for sport coaching. *Sport, Education and Society*, 22(3), 1–15. <https://doi.org/10.1080/13573322.2015.1015970>
- Magill, R. A., & Anderson, D. I. (2017). *Motor learning and control: Concepts and applications* (11th ed.). McGraw-Hill Education. <https://doi.org/10.1002/9781119412682>
- Metzler, M. W. (2017). *Instructional models in physical education* (3rd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315213526>

- Metzler, M. W. (2011). *Instructional models for physical education* (3rd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203807174>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). *Türkiye’de spor ortaokulları ve spor liselerinin yapısal gelişimi*. <https://www.meb.gov.tr>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2026). *Güzel sanatlar ve spor liselerinde Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli*. <https://ogm.meb.gov.tr>
- Ntoumanis, N. (2001). A self-determination approach to the understanding of motivation in physical education. *British Journal of Educational Psychology*, 71(2), 225–242. <https://doi.org/10.1348/000709901158497>
- Neumann, D. L., Moffitt, R. L., Thomas, P. R., Loveday, K., Watling, D. P., Lombardo, C., & Antonova, S. (2018). A systematic review of the application of interactive virtual reality to sport. *Virtual Reality*, 22(3), 183–198. <https://doi.org/10.1007/s10055-017-0320-5>
- Oslin, J. L., Mitchell, S. A., & Griffin, L. L. (1998). The Game Performance Assessment Instrument (GPAI): Development and preliminary validation. *Journal of Teaching in Physical Education*, 17(2), 231–243. <https://doi.org/10.1123/jtpe.17.2.231>
- Penney, D., & Jess, M. (2004). Physical education and physically active lives: A lifelong approach to curriculum development. *Sport, Education and Society*, 9(2), 225–244.
- Potdevin, F., Berthoin, S., Pelayo, P., Dekerle, J., & Sidney, M. (2018). Using video feedback to improve swimming technique in physical education. *Journal of Human Sport and Exercise*, 13(2), 321–333. <https://doi.org/10.14198/jhse.2018.132.07>

- Roberts, G. C., Treasure, D. C., & Conroy, D. E. (2007). Understanding the dynamics of motivation in sport and physical activity: An achievement goal interpretation. In G. Tenenbaum & R. C. Eklund (Eds.), *Handbook of sport psychology* (3rd ed., pp. 3–30). Hoboken, NJ: Wiley.
- Schmidt, R. A., & Lee, T. D. (2011). *Motor control and learning: A behavioral emphasis* (5th ed.). Human Kinetics. <https://doi.org/10.5040/9781492595167>
- Schmidt, R. A., & Lee, T. D. (2019). *Motor control and learning: A behavioral emphasis* (6th ed.). Human Kinetics. <https://doi.org/10.5040/9781492595035>
- Siedentop, D. (1994). *Sport education: Quality PE through positive sport experiences*. Human Kinetics. <https://doi.org/10.5040/9781492596315>
- Smith, R. E., & Smoll, F. L. (2007). Social-cognitive approach to coaching behaviors. In S. Jowett & D. Lavallee (Eds.), *Social psychology in sport* (pp. 75–90). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Sung, Y. T., Chang, K. E., & Liu, T. C. (2016). The effects of integrating mobile devices with teaching and learning on students' learning performance: A meta-analysis. *Computers & Education*, 94, 252–275. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2015.11.008>
- Siedentop, D. (2002). *Content knowledge for physical education*. *Journal of Teaching in Physical Education*, 21(4), 368–377. <https://doi.org/10.1123/jtpe.21.4.368>
- Siedentop, D., Hastie, P. A., & van der Mars, H. (2011). *Complete guide to sport education* (2nd ed.). Human Kinetics. <https://doi.org/10.5040/9781492595174>

- Siedentop, D., Hastie, P. A., & Van der Mars, H. (2020). *Complete guide to sport education* (3rd ed.). Human Kinetics.
- Singh, A., Uijtdewilligen, L., Twisk, J. W. R., Van Mechelen, W., & Chinapaw, M. J. M. (2012). Physical activity and performance at school: A systematic review of the literature including a methodological quality assessment. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, *166*(1), 49–55. <https://doi.org/10.1001/archpediatrics.2011.716>
- Standage, M., Duda, J. L., & Ntoumanis, N. (2005). A test of self-determination theory in school physical education. *British Journal of Educational Psychology*, *75*(3), 411–433. <https://doi.org/10.1348/000709904X22359>
- Strong, W. B., Malina, R. M., Blimkie, C. J. R., Daniels, S. R., Dishman, R. K., Gutin, B., ... Trudeau, F. (2005). Evidence based physical activity for school-age youth. *The Journal of Pediatrics*, *146*(6), 732–737. <https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2005.01.055>
- Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu. (2023). *Tematik spor liseleri ve sporcu yetiştirme modeli*. <https://www.tssf.gov.tr>
- Türkiye Kürek Federasyonu. (2023). *Spor liseleri ve branşlaşma temelli eğitim modeli*. <https://tkf.gov.tr>
- Trudeau, F., & Shephard, R. J. (2008). Physical education, school physical activity, school sports and academic performance. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, *5*(10), 1–12. <https://doi.org/10.1186/1479-5868-5-10>
- UK Sport. (2021). *Talent pathway and athlete development in the United Kingdom*. <https://www.uksport.gov.uk>

- UNESCO. (2015). *Quality physical education (QPE): Guidelines for policy-makers*. Paris: UNESCO. ISBN: 9789231000596.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctvjf9vz4>
- Wentzel, K. R. (2012). Teacher-student relationships and adolescent competence at school. In T. Wubbels, P. den Brok, J. Van Tartwijk, & J. Levy (Eds.), *Interpersonal relationships in education* (pp. 19–35). Rotterdam: Sense Publishers. https://doi.org/10.1007/978-94-6091-939-8_2
- Wentzel, K. R. (2012). Teacher-student relationships and adolescent competence at school. In T. Wubbels, P. den Brok, J. Van Tartwijk, & J. Levy (Eds.), *Interpersonal relationships in education* (pp. 19–35). Rotterdam: Sense Publishers. https://doi.org/10.1007/978-94-6091-939-8_2
- Wiggins, G. (1998). *Educative assessment: Designing assessments to inform and improve student performance*. San Francisco, CA: Jossey-Bass. ISBN: 9780787940435.
- World Health Organization. (2020). *Guidelines on physical activity and sedentary behaviour*. WHO. <https://doi.org/10.2471/B06984>
- Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner. *Theory Into Practice*, 41(2), 64–70. https://doi.org/10.1207/s15430421tip4102_2